

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán

Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, fél évre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 c.
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

A kisantant demokráciája, másfélmilliónyi zsidóság jövőjének legbiztosabb záloga

December 1-én fényes ünnepségek között ünnepelte Románia népe tizennyolcadik évfordulóját annak az egyesülésnek, amely egy nép nagy álmát, régi vágyát tetté valósította: De ez az ünnepség nem csupán a románság ünnepe, nem csupán az ittélő kisebbségek lojalitásának megnyilatkozási alkalmát, hanem a szomszédos és szövetséges Csehszlovákia és Jugoszlávia is osztják ebben az ünnepben, de még a távoli nagy barát, a francia köztársaság is delegációt küldött az ünnepség fényének emelésére.

Most, amikor féktelen zürzavár uralkodik eszmék között és népek állig felfegyverzetten néznek egymással farkasszemel, meg kell kérdezzük önmagunktól: vajon miképpen gondolkozunk mi zsidók a mai helyzetről és megmondhatjuk-e nyíltan véleményünket az egyesülési ünnepkel kapcsolatban?

A mi véleményünk, hogy soha jobb alkalom nem volt arra, hogy az önrézes és tisztán látó zsidóság kifejezését adjon érzelmeinek. Anélkül, hogy részleteznénk a végtelen kiterjedésű probléma minden egyes pontját, mindenképp megállapítjuk, hogy Európa népeket két táborra szakadtak világnézeti szempontból: az egyik rész és ezekhez tartoznak Anglia, Franciaország, a kisantant és Oroszország, azon a régi úton haladnak az emberiség jobb sorsáért küzdő keservességek között, amelyet demokráciának, emberi egyenlőségnek ismerünk és amely kétségteletlenül az igazi fejlődés útja.

A másik csoport vezére Németország, amely viszont a gyűlölet hirdetője, a totális állameszmé klerikálisaként, a háborús szellemnek örök ébrentartója. De még valami, ami bennünket elsősorban érdekel. A demokráta európai államok — hozzájuk számíthatjuk az amerikai Egyesült Államokat is — elvetik az antiszemitizmust, mint „államalkotó” eszmét. Viszont a fasiszták államok alapvető tonuknak ismerik el a zsidógyűlöletet. (Olaszország kivételével).

Nem nagyon nehéz tehát a döntés, amikor a kisantant állambeli zsidóság érzelmeiről van szó, amit most megkérdezhetünk tőlünk, az egyesülési ünnepén. Anélkül, hogy a kritikanélküliség hibáiba esnénk, anélkül, hogy az éremlyű lojalitás nem szimpáttikus pózban tetszelegnénk, megmondhatjuk azért nyíltan és becsületesen:

Igen, mi attól, a budapesti rádió bemondása szerint, „félíg bolsevizált” Franciaországtól és Csehszlovákiától várhatjuk a zsidó jogok védelmét és nem azoktól az államoktól, amelyek kardjukat kőszövik és lihegnek a háborús vágytól, amely utabb tizmilliókat küld majd időnek előtte az örök rothadásba.

Igen, mi attól a Romániától várjuk és joggal várhatjuk a zsidó jogok védelmét, amely rendelkezik ugyan egy gogo cuzlsta irányzattal is, amelynek van egy Vajdája, akinek „Bum-Franciaország” nem kell, de amely ország maradéktalanul respektálja az állampolgári egyenjoguságának örök eszményét és számunkra rendkívül lényeges és életbevágó principiumot. Attól a Romániától, amelynek szankcionált alkotmánya is minden polgára számára egyenlő jogokat biztosít.

Nem ömlencünk — hanem gondolkozunk. Józsanul és megfontoltan, mondják reánk ellenségeink azt is, hogy „zsidósan”. De a logika örök törvényein nem lehet erőszakot elkövetni. S ha mi ennek vetjük alá magunkat, akkor nem mondhatunk egyebet, mint hogy nem zsidók kiűzésével és nem üres szövegek hangoztatásával fejezhetjük ki lojalitásunkat, mi a kisantantban több mint másfélmilliónyi zsidó, azokkal az államokkal kapcsolatban, amelyek területén élünk. Hanem józsan megfontoltsággal és higgadsággal hangozthatjuk: a zsidóság léte vagy nem léte attól függ egész Európában, hogy megállja-e a sarat a demokrácia, a mindent elnyomó prancsuralmi rendszerekkel, igen, vagy nem? A mi érdekünk az, hogy a fran-

ciák és angolok, meg a románok, csehszlovákok és jugoszlávok mentalitása győzzön, mert jaj nekünk és jaj gyermekeinknek, ha Berlin véres, kemény és kiméletlen csizmája tapossa Európát. Mert ennek a kegyetlen eszmének első és legerősebb rugása mindenhol és mindenkoron bennünket zsidókat érne, még a legeldugottabb kis kelet-európai faluban is.

Legfeljebb mi még azt is hozzátehetjük, hogy a román egyesülés tizennyolcadik évfordulóján vajha minden román felelős politikus úgy gondolkozna, hogy államunk léte a demokráciától függ és csak úgy szilárdak ezek a határfalak, amíg a megértés és tiszteltó ereje kovácsolja őket össze. Ha azonban az antiszemitizmus mérgeit beengedik a szilárd kövek közé, akkor ez olyan lenne, mint a lassan öb mérge és betegség, amely az egész egészséges nemzettest létét támadná meg.

Szentül hisszük és meggyőződésünk, hogy a kelet-európai államok kohézionális ereje demokráciájukban van és amikor erről az utról letérnek, legbiztosabb léte alapjukat veszítik el, aminthogy a világbirodalmi Nagybritanniának is az ad összekötő erőt, hogy mindenkor a demokráciát vallotta legfőbb nemzeti elvnek. A demokráciával él vagy hal, a kisantant is, amely ma legbiztosabb záloga a világbékének.

A zsidóság érzi ösztönösen és tudja a logika útján keresztül, hogy merre vezet útja. És ha ezt leszögezzük, akkor nincs több hozzátennivalónk. Az „okos” zsidó nép tudja és érzi, hogy merre vezet az élet útja...

W. S.

Weizman mondja a királyi bizottság előtt:

„Hajlandók vagyunk békejobbot nyújtani az araboknak”

Jeruzsálem. A Jewish Agency és Cionista Szervezet elnöke Dr. Chaim Weizman november 25-én állott a Palesztinába küldött királyi bizottság előtt. A kihallgatás nyílt ülésen történt, a terem zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel.

Weizman azzal kezdte, hogy megvilágította a zsidó nép kapcsolatát a Jewish Agencyvel. Majd részletesen ismertette az európai zsidóság irgalmas helyzetét és párhuzamot vont a jelenlegi és a husz év előtti helyzet között. Csaknem valamennyi ország mereven elzárkózik a zsidó emigráció elől. Legjobban jellemzik Beck lengyel külügyminiszter szavai a helyzetet, aki két millió lengyel zsidó szükség szerű kivándorlásáról beszélt.

A zsidóság elhatárota, hogy mint nép jogja érdekelt megvédeni. Sehohsem vagyunk többségben, mindenhol kisebbség vagyunk! Kell legyen egy hely ezen a széles világon, ahol úgy élhetünk végre, ahogy akarunk!

Az arabkérdésben kapcsolatban, előbb megkérdi, vajon jogosultak-e a jelenlegi arab vezetők a nép nevében beszélni?

Mi hajlandók vagyunk mindenkor békejobbot nyújtani az araboknak. Ha a királyi bizottság egy ilyen békeakciót meg tud valósítani, úgy a mi jóakarunk nem lesz akadály. Sajnos azonban békeakarunk nem talál az araboknál visszhangra.

A bevezetés után Weizman részletesen rátért a problémára. Az ország felverőképeségét, munkásszükségletét vázolja, amely sokkalta nagyobb, mint ahogy azt elfoglalt körök beállítják. Még nagyon sok terület áll a kolonizáció rendelkezésére. Nem igaz az, amit az arabok mondanak, hogy nincs már termékeny terület, mert elfoglalták a zsidók. Mi mindenkor a terméketlen területet vásároltuk meg és a mi fiatal szorgalma, halál megvető bátorsága varázslott a mocsaras értéktelen talajból virágzó oázisokat.

Végül kifejtette Weizman, hogy egyetlen nép sem profitált annyit a világháborúból, mint éppen az arabok. Jelenleg őt független arab állam létezik, holott a világháború előtt egy sem volt.

Weizman beszéde mély benyomást keltett a palesztinai közvéleményben és a királyi bizottság tagjai között is. Másnap az Agudasz Jisroel nevében jelentek meg a bizottság előtt: Duschinsky főrabbi, Blau rabbi, és Dr. Isaac Breuer.

Heti számunk 12 oldal

Friedman Ferenc, a timișoarei gyárvárosi

orth. hitközség elnöke írja:

Hithű, lelkes és áldozatrakész férfiak kellenek az orthodoxia élére

— Hiba volt, hogy az Iroda nem volt szolidáris a szubvenció kérdésében —

Az orth. Központi Iroda anketünk általános érdeklődést kelt és visszhangja támadt már a legilletéesebb körökben is. A zsidó sajtó és maga az orth. Központi Iroda vezetősége is felfigyelt már rá és szintén „napirendőn” levőnek tartja a kérdést.

Késégtelen megállapítás viszont az is, hogy az előkészítő munkálatok, amelyekről már annyit írtunk, még mindég nem indultak meg olyan mértékben, ahogy annak történni kellene. Még mindég nem látjuk a kezdeményezések azt a szűkségszerűségét, amelyet oly lén egyesnek tart mindenki, aki ismeri a dolog lényegét és belső mozgatóerejét. Nem elég, ha a sajtó megteszi a köteleességét és felhívja a figyelmet arra, hogy itt a cselekvés ideje. Az még nem minden, hogy a közvélemény mindent tud és lát, ha azok között nyősek, akik kezükben tartják a dolgok intézését. Ezzel nem azokra gondolunk, akik az Iroda adminisztrációját intézik, hanem azok részéről kell meginduljon a kezdeményezés, akik „tisztelietbeli” vezérel az ardeali orthodoxiának. Igaz viszont, hogy ezek körében, bizonyos nagyfokú tartozkodás érezhető. Nem akarjuk azt írni, hogy „gyáva ság” mert talán nem az. De semmiesetre sem a bátor kiállás mintaképe azok, akik nem akarnak nyíltan kiállani és kezükbe venni a reorganizáció nagy és felelősségteljes, de feltétlenül szükséges munkáját.

Alant cikkét *Friedmann Ferenc*, a timișoarei gyárvárosi orth. hitközség elnöke küldte be hozzánk, aki régt kipróbált vezéregyénisége az ardeali orthodoxiának. Készséggel adunk helyet elgondolásainak, ha az abban foglaltakat nem is fogadhatjuk el százszázalékosan.

Fontos volna, ha a többi illetékesek is idejekorán nyilatkoznának, a kérdésről, amely ma égetőbb és aktuálisabb, mint valaha.

»Lo böchajil vóló bökoách, ki im böruchi — ámár Hasem Cövaot«.

Hetek óta foglalkoztatja az ardeali zsidó sajtót a december 28-án tartandó orth. Központi Iroda választása. Nezetem szerint a vélemények nyilvánítására — ameddig azok objektív keretek között mozognak — szükség is van. Tudnunk kell, hogy a múltban milyen hibák és mulasztások történtek, mert csak ilyen módon küszöbölhetjük azokat ki a jövőben. De minden tárgyilagossá megfigyelőnek fel kell tűnnie, hogy a központi Iroda feletti kritikák — sőt elítélő kritikák — csupán az orthodoxia kebelében élő doktorok és intellektuális tollából látnak napvilágot, akik ugyan mint principiorodoxok szívesen látott vendégek az orthodoxia körében, de ezen orthodoxok a gyakorlati életben gőnolják a hithűség és vallásossággal járó nehéz terhet embertársáiknak, ők maguk azonban a hithűség elvén tovább nem mennek. S így nem is tudják magukat beleélni az igazi, gyakorlati orthodoxok lelki világába, sem az egyéni, sem a szervezeti életébe.

Fülfutó voltam a régmúlt egy igen érdekes eplódjának, 1905-ben, amikor a volt magyarországi orth. izr. központi Iroda választott elnököt. Akkor egy közismert és teljesen vallásos életet élő orvos, aki komolyan aspirált az elnöki állásra, megkérdezte boldog emléktűl mesteremet a világhírű vészgáont — hogy miért ellenzi az ő megválasztását mire szentéletű mesterem így felelt: „Én jól tudom, hogy Ön egy vallásos doktor, de nekünk nem vallásos doktorra, hanem vallásos zsidóra van szükségünk...”

Azóta sok minden megváltozott, sok minden másép lett. Csak egy nem változott meg: Aki az orthodoxia ügyét szíván viseli, aki nemcsak elvileg helyesli az orthodox keretet, hanem gyakorlatilag is orthodox életet él, az sohasem hirdeti, hogy „új módszereket és új utakat követelünk”.

Nagy elődeink, az orthodoxia megalapítói hatvanhat évvel ezelőtt hallották már ezt a követelést neolog testvéreink őselöl és a világhírű pozsonyi rabbi a Ksav Szofjer egy mondatban válaszolt nekik. Idézte a Misna szerinti Chsav Szofjer mondását, hogy „chidus essur min hatora”, a Tóra, a vallás semilyen újítást, sem utakat, sem módszereket követelése és a Dr. Klein Miksa azon hangzatos című cikke, hogy „Hitközségünk autonómiája elbukott, mert a központi Iroda szerkesztésénél fogva nem életképes” nyomta kezembe a tollat, hogy állításait megdöntsem, nehogy a tömeg azt higgye, hogy az orthodoxia ügye mostani összeállításában nem életképes.

Aki nem felületesen ismeri a dolgokat az jól tudja, hogy adott körülmények között, az utóbbi évek atmoszférájában többet elérni más sem tudott volna, mint amennyit a mostani vezetőség elért. Ezt különben Dr. Klein Miksa is elismeri bevezető sorában, de kifogásolja, hogy nem demokratikus alapon lettek a delegátusok megválasztva és a nagy hitközségek háttérbe lettek szorítva a sok apró hitközség és rabbija által és ezért lettek nagyok a szakadékok a nagy hitközségek és az Iroda között. Téved a cikkíró! Személyesen részt vettem az első alakításnál, a vajdaság fájdalmai végigszenvedtem és meggyőződtem, hogy nem az Iroda szorította ki a nagy hitközségeket, hanem azok önmaguk szorították ki, azon sejtálatos okból, hogy annak idején, egyes nagy hitközségek az orthodox elvekkel össze nem egyeztethető politikát folytattak. Eme nagy hitközségek vezetői nem-hogy hozzá simulnak volna a régt, hagyományos Iroda szelleméhez, de állandóan kellek elleni edtek neki és azért volt kénytelen a választmányát és vezetőségét a kis hitközségek megbízható és elhű férfijaiból kiválasztani. Különben is jól tudja a Dr. Klein Miksa, hogy a régt magyar Irodánál is nagyobb súlya és szava volt a konzervatív kis Balassagyarmatnak, mint a hatalmas, de modern pápai hitközségnek. A szefard és askenáz elleni étek, amely Dr. Klein Miksa szerint úgy áll, hogy az Iroda mindig a szefardoknak adott igazat, sem állja meg a helyét.

Igenis az első pár évben egész Erdélyben komoly elleni étek mutatkoztak az egymással szemben álló két táborban. Az idők folyamán azonban ezek majdnem teljesen elsimultak. Részben mi közeledünk hozzájuk, részben ők is megértőbbek lettek velünk szemben. Mindkét fél belátta, hogy sokkal áldásos-

קנה מיר עמיתך !!!

Háló	B	Modern
Ebédlő	U	Elegáns
Konyha	T	Masszív
Iroda	O	Tartós
Kombinált	R	Olcsó

mindennemű fömegcikket és épület-munkálatok csak az Iclod-i Torá im Derech Erec műasztaloságnál. Cím:

TAMPLĂRIA T. I. D. E. ICLOD jud. Someș

sabb egymás mellett békében élni, mint egymással folyton harcot vívni. Hogy a Központi Iroda ezen módszert előmozdította az nemcsak joga, hanem kötelessége volt.

Hogy miért nem foglalkozott az Iroda az agrárreform által a hitközségeket megillető földekkel?

Mindazon hitközségek — és ezekhez mi is tartozunk — amelyeknek kiutaltak ilyen földeket, tudják, hogy ezen a zsidó eg házakat ért jogsérelem elleni küzdelem teljesen meddő és hiábavaló volt. Az egyedüli út talán tényleg a Népszövetség lett volna. Hogy bold. emléktűl Ullmann Salamon elnökünk ezen sérelmet nem vitte a Népszövetség elé, ezért örök hálára kötelezte az orthodoxiát. Mindazon kisebbségek, amelyek sérelmeikkel Genshez folyamodtak, az itteni kormányok legnagyobb ellenszenvét váltották ki. És a zsidóság ilyen rizikóba nem mehet bele.

Hogy a kultuszszubvencióval az Iroda nem volt szolidáris a többi zsidó szervezettel, azt én is hibának rovom fel. De éppen ezt tette jóvá szerelt Wézel Albert elnökünk, azzal, hogy a zsidóság többi vezérével a nepoktan megjelent lamandi kultuszminiszternél kérve, hogy a zsidóság számarányának megfelelően emelje fel a szubvenciót.

Ha a gabella — az intézmények egyetlen pénzügyi alapja — veszélyben van, ha a „fekete vágás” egyre jobban elharapódít, ez nem az Iroda tünde, mint ahogyan Dr. Klein Miksa beállít, hanem azon újságcikkerek, amelyek az Iroda és a rabbi tekintélyét aláásták, azon cikkek, amelyek legnagyobb szellemi vezéréinket önzőnek, önkényeskedőnek állítják be, ez okozza, hogy még a valláshoz ragaszkodó tömeg sem respektálja oly mértékben az iszurokat, mint ahogyan azelőtt respektálták.

Továbbiakban fájdalommal állapítja meg a cikkíró, hogy az Iroda mai összetételében a jövőben sem lesz képes a történelmi idők követelményeinek eleget tenni.

Még nem tudhatjuk, hogy milyen követelményeket fog a jövő tőlünk kívánni, de a múlt tanulságaiból leszűrjük, hogy a Misna azon állítása, hogy „vöchol háoskim im hacibur, vöchol sechuth avotám meszajátam” mindég bevált. Hithű, lelkes és áldozatrakész férfiak kellenek az orthodoxia élére. És akkor, ha a diplomácia boszorkánykonyhájában nem is annyira jártassak, mint politikailag iskolázott modern testvéreink, de beületes, nyílt jelleműkkel elnyerik a vezető körök szimpátiáját és céljukat elérik.

Kabát- és ruhaszövetek

divatselymek, vászon és damasztárúk nagy választékban. Olcsó szabott árak

Kertész divatárúházban

Oradea, Piața Regina Maria 1.

HETI GLOSSZÁK

Veszélyben a zsidó ügyvédek egzisztenciája

Az ügyvédi rendről szóló törvény 131 ik paragrafusa szerint minden év decemberében össze kell ülni az ügyvédszövetségnek, hogy az elkövetkező év költségvetését elkészítse. Elég szürke napirend volna ez, ha mellette nem volna egy olyan pontja ennek a december 12-ére összehívott ülésnek, amely elé nagy aggodalommal tekinthet a romániai zsidó ügyvédtársadalom.

„Észszerű arányosságról” akarnak vitázni ezen az ülésen, ami egyszerűbb nyelven azt jelent, hogy meg akarják alkotni a romániai ügyvédi numerus klausust. A körrendelet, amely valamennyi ügyvédi kamarához elment, erre vonatkozólag azt mondja:

— Az ügyéti testület kívánságainak körvonalozása és megfogalmazása a román etnikai nemzeti elemek a kamarában való helyzetére vonatkozólag, az összegyűjtött adatok alapján. Hatályos eszközök megállapítása annak érdekében, hogy törvényes úton olyan észszerű arányosság legyen felállítható, amely biztosítja a kamarákban a tiszta román etnikai nemzeti elem tulsúlyát.

A körrendeletet Peristeanu volt igazságügyminiszter írta alá. Kitészik ebből a körirából, hogy ami az ilfovi kamera választásán a múlt esztendőben történt Bucuresztben, az nem turbulens elemek erőszakoskodása volt, hanem jól megfontolt akció. Azóta antiszemita vezetőség áll a bucuressti kamera élén, amely annyira intranzingés politikát folytat, hogy nem vesz fel zsidó ügyvédeket a kamarába és a megfelelő iskolai végzettséggel rendelkező jelöltek közül sem vett fel egy-kettőnél többet.

Egyik oradeai kamarában pedig a dékán hívta fél a kisebbségi ügyvédeket arra, hogy legyenek javaslatot az ügyvédi numerus klauszus bevezetésére.

Itt tartunk tehát. És még azt sem mondhatjuk, hogy egyes emberek, vagy érdekcsoportok rendezik ezt a rohamot a zsidó ügyvédek egzisztenciája ellen. Mert ha így volna, akkor a kormány könnyű kézzel elfojthatta volna azt az irányzatot, amely a bucuressti puccsal kezdődött. De nem tette, sőt szemel hunyt az események fölött. És ennek a következménye az, hogy ma már országos viszonylatban dolgoznak a zsidó ügyvédek ellen. Ennek első látható jele a december 12-iki

A téli szezon
SZÖVET
ujdonságai

rendkívüli
OLCSÓ
árakban

KATZ POSZTÓ-áruházban
Oradea Avram Iancu-u. 1.

gyűlés, amelyen hivatalosan fogják tárgyalni a numerus klausust. Nagy veszélyt jelent ez nem csupán az ügyvédi karra, hanem az egész zsidó életre Romániában. Mert erős „vár” az ügyvédi kar, ha ott elfoglalják a helyeket az antiszemiták, akkor könnyebb lesz meghódítani a kevésbé intelligens és szervezett osztályok területét a zsidó „invázió” előtt.

Mi hiába is kérnénk a kormányt, hogy ne hagyja ezt, mert hangunk elvesz a nagy lármában. Pedig de jó is volna, ha a kormány most lépne fel, mert az elindult lavinát megállítani nagyon ritkán sikerül.

Ossietzky és a Nobel-díj

Az újságolvasó ha eddig nem, de most bizonyára megismerte már Karl von Ossietzky nevét. Hogy kicsoda Ossietzky és miért híresség tőle a világ? Ossietzky egy német junker család ivadéka. Hála az Égnek, nem zsidó. De olyan „destruktív” mint egy zsidó. Imádja a békét, szenvedélyesen harcolt a békéért, még a neimari Németország idején is. Ezért már akkor letartóztatták és börtönre ítélték. Ossietzky nyíltan kimondta, hogyha Németország felfegyverbezik, újra veszélyben lesz Európa békéje. Képzeli el, milyen véleménnyel van erről az emberről Hitler vezérkarcellár és a náciizmus nagyjai? Alighogy uralomra kerültek Internálótáborba dugták, ahol évek óta szenved. Illelőleg csak szenvedett. Mert néhány héttel ezelőtt szabadlábra helyezték és jelenleg egy berlini kórházban fekszik súlyos tüdőbajával.

Ossietzkyt a világ haladottabb szellemű közvéleménye már régóta mint a világbéke nagyszerű harcosát tartja számon és a világ humanistái felterjesztették a Nobel-bizottsághoz Stokholmba, ahol most ez a bizottság

neki ítélte a tavaly ki nem adott 1935-ös béke Nobel díjat.

A hír óriási meglepetést kellett világszerte. Sok helyütt nagy örömmel fogadták a hírt, de volt hely ezen a földtekén, ahol megdöbbenéssel értesültek a stockholmi bizottság döntéséről. Ez a hely: Németország.

Fennállása óta nem kapott ilyen arculcsapást Hitler Harmadik Birodalma.

A propagandaminisztérium kiadott közleménye szerint egy közönséges hazaáruló kapta ezt a nagyon értékes elismerést és a legújabb hírek szerint retorzióképen megtiltja majd Hitler, hogy német alattvaló egyáltalán elfogadja a Nobel-díjakat — ha adják nekik.

Ez az egész Ossietzky-ügy nem közvetlenül zsidó ügy. Sem Ossietzky nem zsidó, Nobel sem volt az és a bizottság stockholmi tagjai is nagyon távol állanak tőle.

De Emberek. Nagy E-vel. Emberek, akik a mai időben, amikor vérgőzös pára terjeng a levegőben, az eljövendő kataklizma előhírnökeként. Ők éppen demonstrálni is akarták a mindenáron való háborus szellem ellen. Ezért kapta meg a koldusszegény Ossietzky a nyolcmillió lejes díjat, aki beteg, agyonhajszoltan, egy rejtendő internáltság évei után egy kórházi ágyon szenved.

Ossietzky neve zászló kell legyen. Az emberi megértés hírnöke, annak bizonyítéka, hogy nem halt ki még a megértés, a józanság az emberek között. A harmadik birodalom dühönghet. Joggal teszi. Mert ilyen arculcsapást ellenséges nagyhatalmak sem adtak még neki. Csak egy előkelő tudósokból álló stockholmi társaság volt képes erre. Tisztelettel kell gondoljunk rájuk, mert egy kis önhízalmat öntött mindazokba, akik már már azt hitték, hogy örökre vége a józan világnak.

A kis hősök.

írta: S. S. GORDON.

Borzalmas napok következtek Judára. Csodák az égen és rémségek a földön. Tűz, vér és füst oszlopok... És Jeruzsálem ege nem kélelt, nem ragyogott le a magasból, hanem inkább egy nagy és félelmetes vértengerhez hasonlított, amely a végtelen magasságból alászállott és ráfeküdt a közeli hegyek tetéjére. És hatalmas dőrejek rázódatták meg a vérbeborult eget, mintha az ég félelmes zugásában I-ten szólott volna... És ime tűzlovasok jelentek meg az égen lángparipán nyargalva és a rettentő lovasok kezében tűzkerdők, villámláncok villogtak és szivárvány íjjak voltak kifeszítve, a láncok szurásra készen, a kardok összecsapásra várva, a páncélok felfeszülve, dörgések harci zajjal keveredtek, villámláncok zépora cikázott a léghen és a tűzlovasok villámgyorsasággal ide-oda nyargaltak a vértenger egyik széléől a másélig...

Égi seregek háborúznak a léghen!

Negyven nap és negyven éjjel tartott a borzalmas égi háboru Jeruzsálem fölött.

Az egykor vidám Jeruzsálem fiainak vértében fürdött. Az uccák lármásak. A győzők üdvivalgással, a sebesültek jajkiáltással, rettentő hangzavarban olvadnak össze. A színhedron tagjai álszuri testtel fekszenek a tör-

vényhozás palotájának csarnokában. A Tóra tudósai, akik ékes szóval hirdették az ígét, most hőröggve várják a tanházakban a megváltó halált. Az elmúlt iskolákban Izrael gyermekei hevernek legyilkolva. Az I-ten ten plomában az oltár körül és a templom udvarban pályolat fehérbe öltözött szent papokon tapos az ellenség. Az oltár fölött Zeus, a görögök bálványának képe emelkedik és hideg márványarcán, mintha a győzelem mámorá pöfészkednék. A szentek szentjében pedig árván lebeg a Sechina, sir és bug, mint a párját vesztett galamb...

És a görög horda győzelmi ujjongással pusztítja, gyilkolja Izrael gyermekeit.

Az olajfák hegye eljában, amely Jeruzsálem őt kelet felé emelkedik, egy nagy, titkos barlang volt. Ide menekültek Jeruzsálem gyermekei közül azok, akiknek sikerült életüket és szentkönyveiket az ellenség elől megmenteni. Ott ültek a barlang sötét mélyében és siratták ősapjukat, akik az ellenséggel vívott harcban lették halálukat és testvérkéiket, akiket édes anyjukkal együtt dobolt le a vér faláról a gonosz ellenség.

És egyszerre megszólalt az egyik gyermek:

— Hallgassatok rám Jeruzsálem gyermekei!

És a gyermek arca ragyogott, mint a félt hold, két szeme fénylett, mint két csillag és a hangja, mint hárlának a hangja...

— És száz ártatlan, könnybeázott szem hirtelen feléje fordult.

És a gyermek hangja megrezdült, bugott, mint a hárla... és a visszhang visszabugott a barlang mélyéből:

— Jeruzsálem fia! Ne sirassátok a holtakat, akik Istenünk és népünk dicsőségéért meghaltak, sirassátok bennünket, az élőket, akik látjuk, hogy a szent várost idegenek megfertőzték és Istenünk szentélyét bemocskolták; sirassátok bennünket, akik látjuk a gyalázatot, hogy bálványok emelkednek Izrael I-tenének csarnokában. Sirva sirassátok a kicsinyeket, a gyengéket, sirassátok a jövőket... Ki tudja, tudunk e majd élni, avagy tudunk e meghalni Istenünkért, népünkért... ki tudja?...

És a gyermek hangja remeg, megcsuklik...

— De hiszen mi Jeruzsálem gyermekei vagyunk! Tegyük hát esküt jó pajtásaim. Esküdünk szent Tórákra, esküdünk vitéz őseinkre, esküdünk, hogy élni és ha kell, meg is fogunk halni Istenünkért, népünkért és hazánkért...

— Esküszünk! Esküszünk! — kiáltotta száz kis torok egyszerre.

— Megeskütek benneteket Jeruzsálem gyermekei! — folytatta a gyermek, de a hangja már nem remegett...

— Esküszünk! Esküszünk! — harsogták újra.

Hogyan beszél a „Times” főszerkesztője a tirannusokról

Lucien Wolf emlékére tartott ünnepségen, amelyet a londoni Jewish Historical Society rendezett, nagy beszédet tartott Wickham Steed a „Times” főszerkesztője. Több mint ezer ember hallgatta végig az előadót, aki többek között a következőket mondta:

Ha egyes emberek bebeszélik maguknak, hogy nekik monopoliumuk van az abszolút igazság hirdetésére, úgy azokból morális, faji vagy politikai fanatizmusuktól vezette, — tirannusok lesznek. Ugy képzelték, hogy ők erősek, holott nagyon gyengék, azt gondolják, hogy az élet reális értékekhez kell menekülni és a személyes felelősség elől a vörös, fekete vagy barna ingekhez menekülni.

Nagy a riadalom a magyarországi kitért zsidó családok között, mert készül a „Semigotha”.

Budapest. Nagy ijedelem van a magyarországi kitért zsidó családok között. Az ijedelem oka érthető, mert megtudták, hogy többkötetes munka készül „Magyarországi zsidó és zsidó eredetű családok” címmel. Ebben a műben mindenki szerepelni fog, akiben a legcsekélyebb mértékben is kimutatható a zsidó származás.

Ki írja a munkát?

A sakkautomata legendáshírű feltalálójának Kempelen Farkasnak a dédunokája az, aki ezt a könyvet összeállítja. Kismagyar és pázmándi Kempelen Béla a neve, aki már eddig is sok genealógiai és heraldikai művet adott ki. Egy budapesti újságíró felkereste ebből az alkalomból Kempelen Bélát, aki a következőket mondta:

»Munkám megírásában nem vezetnek antiszemita szempontok«

— Hangsúlyozom, hogy munkám megírásában enge n sem antiszemita, sem filozemita szempontok nem vezetnek, csupán azért írom meg a magyarországi zsidó és zsidóeredetű családok történelmét, mert úgy vélem hogy ez igen fontos és érdekes történelmi és családtörténelmi forrásmunka lesz. Eddig tízenegy kötetben megírtam a magyar nemesi családok történelmét, most a zsidó nemesek következnek. Természetesen mind

Steed idézett a nemzeti-szocialista írótól, dr. Dietrich-től, vagy dr. Otto Köllreuter-től, akik a „népgondolatot” fölibe helyezik az egyéni gondolkodásnak. Ezek a „gondolkodók” úgy vélik, hogy egy juhnyáj, vagy disznófalka az az emberi ideál, amelyet követni kell és érdemes, csak az a lényeges, hogy az őrző kutyák, vagy juhnyáj vezetői, megfelelő utastításokat kapjanak. A magasabb emberi előhaladás azonban nem a nyájeszme felé mutat. Az emberiség már felküzdötte magát abból a helyzetből, hogy a tudatlan nyáj szerepét játssza. Hiszen az emberiség tanítóit voltak Mózes és Solon filozofijának alapvetői, mint Sokrates és Plato, prófétái és vallás alapítói. Mai korunk jellemzői pedig azok a művek, amelyeket például Darwin, Curie asszony vagy Einstein mutattak.

Steed előkelő szerepet játszik Angliában és beszéde nagy felhűnést keltett és mint az igazi angol gondolkodás jellemzőjét aposztrofálják az összes nagy angol sajtóorgánusok.

azokat be kell vegyem, akik nem zsidók ugyan, de voltak zsidók, vagy őseik között voltak zsidók.

Ha megkérdek tőlem, hogy hány család fog szerepelni ebben a könyvben, azt válasszom, hogy körülbelül kétezer. Ezeknek a családoknak mai leszármazottai legnagyobb részben már vagy született keresztények, vagy életükben tértek ki.

Kik lesznek benne?

Teleszky János családja, Frahnoi Vilmos püspök családja, az Orosdy hárok, a Biedermanok, a Dirsztoy bárók, a Dóczyak, a Ballagiak, a Hazay család, Korányiak, Werthelmerek, az Ulmann bárók, a Wodianerek.

— Tény, hogy a tehetősebb zsidó családok lassan-lassan elhagyják őseik hitét. A műben szerepő zsidók 90%-a már csak származásilag számíthatók zsidónak. Erre azonban a múlt nem leszek tekintettel. Családtörténelmi érdekességek ezek, ha az utódok nem zsidók, mégis kulturális és művészettörténelmi dokumentumok...

A zsidószármazású családok félnek, hogy bekerülnek a könyvbe

Már többen tiltakoztak ellene és kértek, hogy hagyjam ki őket. Nem lehet azonban

kievétel tenni. Éppen a napokban láttam a grófnő, aki hisztériás jelenetek között kért, tiltakozott és fenyegetőzött, nehogy szerepeljen nevében a könyvben. Én azonban hajthatatlan maradtam, mert szerintem inkább legyenek egy grófi családban zsidók, mint — mondjuk — sikkasztó. Nemrégiben egy híres pesti színész felesége jött el hozzám. (Valószínűleg Rótsahegy Kálmánról van szó!) Az én lányaim született keresztények. Természetesen tiltakoztam ellene, mert tudtam, hogy a budai rabbi hivatalban tértek ki. Különben is mindenkül tudja — mondtam a méltóságos asszonynak — hogy kedves férje zsidó volt...

Mi lesz a legérdekesebb a könyvben?

Az elég érdekes eset volt, amikor 1911-ben magyar Krausz Izidor szeszgyáros leányát Lolát, feleségül vette Thurn Taxis Egon herceg. Hátmillió korona hozományt kapott Lola. A király nem akart hozzájárulni a frigvhez, de aztán mégis beletrődött.

Aradi származású grófnők

Két grófnő van, akiknek származása nem-hogy zsidó, de egyenesen az aradi zsidó iskolában jártak annakidején.

Az egyik, gróf Könyegess Lajos osztrák mágnás felesége, aki híres oroszánvadász. Ery aradnegyel szatocs leányát, Roger Rózárt vette feleségül. Hírlápos nagy szerelem volt. Az asszony nem tért ki, mert szülei nagyon vallásosok voltak. Sőt a házasságból származó Marika és Olga komteszkek is zsidók maradtak.

Vannak, akik nem tiltakoznak

— Természetesen vannak sokan, akik a legnagyobb készséggel bocsátották családi adataikat rendelkezésemre. Így például budai Goldberger Leó, aki maga korrigálta ki a családjáról szóló részt. De vannak bárói családok, akik maguk sem szégyelik, hogy zsidó őseik vannak. Így Ranschburg professzor is maga küldte be családfáját és Koránvi professzor sem tiltakozott. Nem osztom Mähely Lajos fajelméletét. Érdekes, hogy vegyes-házasságokból származó gyermekek közül több a leány, mint a fiú. Még valami érdekesség. Vegyes házasságokból csak fiúk nem születnek, hanem vagy fiúk és leányok, vagy csak leányok.

— Végül: nem vagyok antiszemita. A magyar „semigotha” igen érdekes lesz és még sok vihar fog támadni körülötte. Sok rejtett „keresztény”-ről fog kiderülni Magyarországon, hogy zsidó származásuk, amit — szégyelnek... vagy közönyösek, de örülni senkinek sem örül neki.

Hirtelen fegyverek csörgése hallatszott a barlang bemenetéből...

Egy görög csapat érkezett a barlanghoz. — Jjjetek ki héber ifjak! — szólott a csapat feje — jöjjetek ki, nem lesz bántódásotok.

— Megeskettek benneteket, Jeruzsálem gyermekei! — hallatszott ismét a gyermek hangja harsányan.

— Esküszünk! Esküszünk! verte vissza a barlang.

— Jöjjetek ki héber ifjak, hallatszott újra kívülről.

De semmi válasz.

Alig telt el azonban néhány pillanat, tűzropogás hallatszott a barlang bemenetéből, a láng mindmagasabbra csapott, a barlang megtelt füsttel...

— Semá Jiszroél! — bugta odabenn a hárfá.

Samá Jiszroél — felelték vissza a többiek és egymás nyakába borultak...

De hirtelen egy titkos ajtó nyílt meg a barlang oldalán és egy aggastyán jelent meg rajta. És az öreg arca ragyogott, mint a nap, haja és szakálla fehér volt, mint a frissen esett hó, homlokán a bölcsesség sugara ragyogott, szeme, mintha a szeretet és könyörület forrása lenne, fehér köntöse pedig hasonlított angyalok szárnyához.

— Nem fogtok meghalni, Jeruzsálem

gyermekel, élni fogtok Isteneteknek és népeteknek, szólalt meg az öreg édes, csengő hangon.

És a gyermekek felemelték szemüket és látták, hogy egy gyönyörű rét, akárcsak Isten kertje fekszik előttük. És a rét telistele van illatos virággal, tarka rózsával és a virágok, mint szerető testvérek öszeölekeznek, egymás nyakába borulnak. És egy kristálytisztapatak folydogál a virágok és rózsák között. És a patak vidám hullámai meg-meglocsolgatják őket és pajkosan viháncolnak, mint jókedvű gyerekek. És ezer pocsirta röpköd köröskörül és bájosan csicseregnek és az éden madarai, gyönyörű melódiákkal visszafelnek nekik és valami ragyogó fény, mint hét Napnak a fénye ömlik végig minden felülről.

És az öreg vizet merített a kristályos patakából, a gyermekekhez lépett és így szólott:

— Igyatok, fiam, ebből a vízből, akkor életben maradtok és harcosává lesztek szerencsétlen népeteknek, elpusztult országotoknak.

És ittak a gyerekek a forrás friss vizéből és ime égi zaj hallatszott a magasból:

— „Ha vízben gázolsz, melletted leszek, valamintha folyók árja sodorna”.

— „Ha parázsra lépsz, lábad sértetlen marad és a lángnak nem lesz hatalma fölötted”.

— Most pedig — szólalt az öreg, — menjetek Jeruzsálem fia! harcoljatok!

És hősi bátorság szállotta meg az ifjakat, karjuk duzzadt az erőből.

Az öreg hirtelen eltűnt, vele együtt az isteni kert is, a rajta pompázó virágokkal. Körülnéztek és ime Modin városa integetett feléjük a hegyek közül. Bementek a városba, hozzácsatlakoztak Juda Makabi viléz seregéhez és ezzel aztán örökre megalapozták felejthetetlen emléküket. Midőn ugyanis Juda harcba indult, Jeruzsálem gyermekeinek csapata a sereg élén haladt, a kis hősök rávetették magukat az ellenségre és „hitünkért, népünkért, hazánkért” csatakiáltással szétkergették őket.

A görögök azután látva a kis hősök vitézségét azt mondogatták: Ezek bizonyára a zsidó gyermekek lelkei, akiket az iskolákban legyilkoltunk és akiket a vár fokáról a mélységbe vetettünk... Ettől annyira megrémültek, hogy mihelyt meglátták őket, rögtön futásnak eredtek. Juda Makabi bátor katonái azután üldözöbe vették őket és kiűzték Jehuda határai közül...

Midőn aztán a hősök visszatértek Jeruzsálembe, hogy megtisztítsák a várost és felszenteljék az oltárt, Jeruzsálem kis vilézet, mint szabadsághősök, a seregek élén vonultak be a városba...

Fordította: Löwenkopf Kálmán.

Tungnam

Duplaspirál lámpa

SZEMÜNKET ÓVJA
KEVESEBB ÁRAMOT
FOGYASZT

„Ne ölj”

Világszerte megindultak a sajtó-harcok Frankfurter Dávid merénylete ügyében

Viharos polémiák Emil Ludwig könyve körül. — Julien Weil párisi grandrabbi elítéli Frankfurter dicsőítését. — A »Völkischer Beobachter« megkezdte rágalomhadjáratát a zsidóság ellen

Genf. A Frankfurter Dávid ügyében most lesz a főtárgyalás. De mint az ilyen nagy-érdekességű pereknél szokásos, már hónapokkal előbb megindul körülötte tollal a hadjárat.

Minél jobban közeledik a tárgyalás ideje, annál idegesebbek lesznek azok a körök, akikhez Gustloff, a davosi „áldozat” közel állott. Már hónapokkal ezelőtt megjelent Diewerge német nemzeti szocialista „Der Fall Gustloff” című könyve, amely azt igyekszik bizonyítani, hogy a világ zsidósága fogott össze a szocialistákkal és Frankfurterrel együtt, hogy megdöntsék Hitler uralmát. Remélhetőleg a svájci bírakat nem fogja befolyásolni ez a hadjárat, amelyet Berlinben indítottak meg.

De Emil Ludwig könyve, a „Davosi gyilkosság” sem érheti el azt a hatást, amelyet esetleg a szerző várt tőle. Mert erre a könyvre is ad választ a berlini titkos rendőrség. Többek között azt írta Emil Ludwig, hogy amikor útutazóban volt Frankfurter Dávid Berlinben, sétálni ment ottlakó nagybátyjával Frankfurter Salamonnal, aki hatvan éves elmúlt és szemtanúja volt annak, amikor fiatal suhancok megcibálták és kiszakították nagybácsija szakállát.

Mit válaszol erre Berlin?

A »Völkischer Beobachter« november 17-iki számában közli, hogy Frankfurter Salamont felhívták a rendőrségre, ahol nyilatkozatot kellett adjon arra a kitételekre vonatkozólag, amelyről Emil Ludwig írt. Nyilatkozatát, — amelyet állítólag megtett — eképen közli a lap:

„Nem igaz, hogy unokaöcsém berlini látogatása alatt, együttes sétánk alkalmából egy fiatal emberekből álló csoport „hepp-hepp” kiáltása mellett, megcibálták volna szakállamat. Unokaöcsém nem is tehetett tehát olyan kijelentéseket, mintha ezért felháborodott volna. Sem nekem, sem családomban semmilyen kellemetlenségem nem volt a jelenlegi rezsim uralomra jutása óta és nem történt semmi sérelmem azóta sem, amióta Davosban a gyilkosság megtörtént. Ezt a vallomásomat hajlandó vagyok, ha szükséges, egy külföldi bíróság előtt is megismételni.”

Nem tudhatjuk, hogy ezt a nyilatkozatot mennyire adta szabad akaratából Frankfurter Salamon a berlini Gestapo előtt.

Emil Ludwig szerepe

Emil Ludwig ismeri írónak, azonban zsidó szempontból nagyon furcsa a szerepe. Nem sok haszna lehet a zsidóságnak abból, hogy a per befejezése előtt, írta meg könyvét, amelyből szintén tőkét kovácsol a hitlerista sajtó, amint az öreg Frankfurter fentközött nyilatkozatából is kilátszik. Azonkívül Emil Ludwig régen kikeresztelkedett, csak a hitleri uralom óta lett fajszerető zsidó. Emil Ludwig nem tett szolgálatot sem Frankfurternek, sem a zsidóságnak ezzel a könyvével.

Tett-e valamit a zsidóság, Frankfurter érdekében?

A zsidóság mint olyan, semmit sem tett a gyilkos érdekében, mert a zsidó tömegektől minden gyilkosság távol áll, még ha az egy hármáni rosszindulatú ember halálát is jelentette. Nem lehet zsidó tragédiát csinálni a Frankfurter ügyből, mert ő nem azon az uton haladt, amely a zsidóság szimpátiáját követelné magának. Sorsa, tragédiája lehet egyénileg szomorú és nem is szabad veszni hagyni, de „nemzeti ügyet” csinálni belőle nem lehet és nem is szabad.

A német náci-sajtó uszít

Bár zsidó szempontból nem lehet ebből nemzeti ügyet csinálni, ezzel szemben a németek hatalmas nemzeti sérelemként könyvelik el Gustloff halálát. Megnyilatkozott ez a temetésén is, amelyen Hitler beszédet is tartott, de a sajtóhangokból is kitetszik, amelyet naponta produkál a német náci-sajtó. Így például a »Völkischer Beobachter« nek november 19-iki keltezéssel Wienből írja tudósítója:

„Az „Új cionistáknak” gyűlése van Bécsben, amelyen Jabotinsky is részt vesz. 84 delegátus van jelen, európai országokból, Amerikából és Palesztinából is. Számos ülést tartottak, természetesen zárt ajtók mögött. Napirenden van a világ zsidóságának különböző kérdése, amelyet titkosan megárgyalnak. Dr. Grünbaum bécsi ügyvéd referált, a Frankfurter ügyről és elhatározták, hogy a svájci zsidóság által minden tehetőt elkövetnek, hogy befolyásolják a közvéleményt és a bíróságot. Ezenkívül nagy pénzüsszeget is utaltak a Frankfurter alapra Zürichbe.”

Természetesen ez a híradás szemszedelt hazugság. Nem is létezik, egy Dr. Grünbaum nevű ügyvéd, aki Jabotinsky párti lenne, hanem van egy bécsi Dr. Grünbaum, aki azonban legnagyobb ellensége az NZO-nak. Nem is folytattak tárgyalásokat és egyetlen fillért sem utaltak Zürichbe.

Ellenben ilyen eszközökkel harcol a nemzeti szocialista sajtó.

Mit ír még a Völkischer Beobachter és a Frankfurter Zeitung?

Egyik cikkében a V. B. azt írja, hogy a Frankfurter ügyet, a zsidó világsajtó arra használja fel, hogy propagandát folytasson Németország ellen és szimpatikus színbe tüntesse fel a gyilkost. Ir az Emil Ludwig könyvéről is és szembeállítja vele Julien Weill a párisi grandrabbi nyilatkozatát, aki szerint nem lehet dicsőíteni egy gyilkosságot, még ha az a legnemesebb motívumokból is ered.

A »Frankfurter Zeitung« is kiemeli, hogy Emil Ludwig könyvét zsidó körök sem fogadják osztatlan örömmel. Azt is közli, hogy a párisi „Antiszemitizmus Elleni Liga” tiszteletbeli elnökévé tette meg Frankfurtert, ami egyáltalán nem szolgálja a németországi 400.000 zsidó érdekét.

Frankfurter Dávid

A Frankfurter ügy tárgyalás előtt áll. Megindultak az „előcsatározások” a világsajtóban és könyvekben. Pro és contra. A zsidóság, ha nem is tör teljesen pálcát Frankfurter esete fölött, de szerencsétlen eltévelyedésnek tartja, amely nem hozhat áldást a zsidóságra. A zsidóságnak vezető princípiuma évezredek óta s amelytől soha nem fog eltérni: **A Ne ölj!** jelszava. Ettől az alapelvtől még „Frankfurter kedvéért” sem mondhat le a zsidóság. Ha pedig valóban elnökké választották Párisban az »Antiszemitizmus Elleni Ligá“-ban, akkor ezt is helyteleníteni kell minden józan zsidónak.

Kezdődik a tárgyalás!

December 9-én szerdán kezdődik a nagy per Churban. Három napig fog tartani. A vádirat szerint, Frankfurter: előre megfontolt gyilkossággal vádolják. A kantoni bíróság többségében konzervatív katolikus, a kisebbség szabadgondolkodó. Elnök a szabadgondolkodó Dr. Anton Rudolf Ganzoni, alelnök: a konzervatív Dr. J. Vieli, tanácsos. Az ügyész: Dr. Darms konzervatív. Tagok: G. B. Niebla Roveredoból. Garman ezredes Szt. Moritzból. Dr. Peter Sobder Soluxból. Gustloff özvegyét Dr. Werner Ursprung képviselő Zurzbachból. Gustloff özvegyének másik képviselője Dr. Grimm esseni nemzeti-szocialista, aki német jogügyi kérdésekben fog felvilágosítást adni. Azt, hogy Dr. Grimmet a tárgyalásra engedik-e mint consellier technic-et, még a bíróság fogja eldönteni.

A németországi nemzeti szocialisták számos brosurát adtak ki Svájcban, hogy előkészítsék a hangulatot Frankfurter ellen.

Legújabbban megjelent a „Die Juden in Deutschland” című tudományos színezetű fü-

Dura-OPTIMA-fűtőelemek

Allig néhány hete, hogy a feltűnést kelítő új DURA-OPTIMA-FŰTŐELEMÉK

piacra kerültek, máris megállapítható, hogy hasonló nagy érdeklődés elem iránt eddig még nem nyilvánult meg. Számtalan rádióü-lajdonos, aki ezen új elemekkel dolgozik, legnagyobb megelégedését fejezte ki, különösen azért, mert az akkumulátor használatával járó sok gond és kellemetlenségtől megszabadult, viszont állandóan fűtőárammal rendelkezik. A DURA-OPTIMA elemek használata nagy kényelmet és megakaratást jelent. Slessen tehát Ön is szükségletét viszonteladó kereskedőjénél beszerezni. Technikai felvilágosítás-sal rendelkezésére áll a Dura Művek R. T. Timisoara.

zet, amelyet szétküldtek a világsajtó képviselőinek és a bíróság tagjainak. Göbbels megszervezte a világsajtónak a hitlerizmussal rokonszenvező orgánumait és külön sajtószolgálatot rendezett be számukra, a per tartására.

Mit ír a perrel kapcsolatban a zürichi »Israelitische Wochenblatt«?

„A németek faktikája erre irányul, hogy a perben bizonyítani igyekezzenek, hogy a zsidók

sok igazságtalanságot tettek Németországgal szemben, főleg kulturbolsevista tendenciák miatt, hogy nekik védekezni kellett ez ellen, hogy megmentsék az európai kulturát. Azonkívül nem elég nekik a svájci mezből ott, aki Gustloffné mellett áll, azért küldik el Dr. Grimmet Essenből. De hisszük, hogy mind ezek dacára, a svájci bíróság tudni fogja mi a kötelessége és nem hagyja magát befolyásolni . . .

Miért hagyják a cionisták a szent tüzet elaludni?

Irtá: Just Mose, az Ardeali Mizrahi Ifjuság elnöke.

Kik oltják el a szent tüzet? És mit értünk szent tűz alatt? A szent tüzet egy emberöltővel ezelőtt gyújtották meg a zsidó uccákban lelkes zsidó férfiak. A tüzet olimpiai sugallat adta kezükbe, valami transzcendens lélekesség, amely lángra gyújtotta százezernyi zsidó szívét. A „szent tűz” a palesztinai eszme volt, amelyet valami megfoghatatlan láz követett. Herzl volt az első és legnagyobb fátyalobogató. Új eszméket hirdetett: zsidó önértéket, zsidó öntudatot. Az eszme bombaként hatott az asszimilációban elernyedő zsidó tömegekben. Lázos pír futotta el zsidó ifjak arcát, amikor szavaltak, ágáltak, lelkesedtek és lelkesítettek és az elhagyott gettóuccákból, fiatal intellektuális vezetéseivel elindultak a pionirok, hogy azután künn a szent földön, követ törjenek és maláriás lázzal küzdjenek. Vitam et sanguinem . . . Irtá a jelszó. Életünket és vérünket Palesztináért! — De nem csupán a szent kövek között kellett küzdeni emberfeletti erővel, hanem a szívek közt is robbantani kellett. S ez talán még nehezebb volt. Mert sokszor a kövek között hagyja magát formálni, megformálni, mint a puhának állt emberi szív és hajlíthatónak vélt emberi felfogás. Előbb törtek a kövek és szántódott fel az ugar Palesztinában, mint ahogy a zsidó középosztály és plutokrácia szíve enyhült volna. Ez volt a szent tűz, amely egyformán lelkesen lobogott Varsóban és New Yorkban, a londoni Whitechapelben és Jassy zsidó lakta részein. Ez volt a bámulatos magáraeszmélés korszaka, amelyet kinevetett, lemosolygott zsidó vezetők kezdeményeztek.

Hova lett a szent tűz és hova lettek a fátyalobogatók? Nem látjuk őket sehosem. Félre vonultak, de miért? Fáradtak talán? Vagy elkedvtelenedtek? Vagy félretolták őket? Egyik sem. És mindegyik. Félrevonultak, mert abban a furcsa hitben éltek, hogy talán új lökődést ad a cionizmus eszmének, ha azokat állítják az élre, akik nem ismerik ugyan az eszme lényegét és tartalmát, akiket Hitler és a mal züravaros kor azzal kergetett a mi táborunkba, mert nem volt már számukra másutt hely. Fáradtak talán? Igen fáradtak is, de nem az eszme fárasztotta ki őket, mert egy fátyalobogató, egy igaz igehirdetőnek haláláig nem lehet semmi fáradtságos. De mégis elfárasztotta őket az a belső harc, amelyet egymás ellen folytattak, ádázul és sokszor kíméletlenül. Elkedvtelenedtek? Igen, kedvtelenedtek lettek, de nem a palesztinai eszme valóra váltása tette őket azzá, hanem a könyöklők hada, akik megéreztek az új konjunktúra szelét és amíg halálán, kemény és komisz szerep volt kinevetett Cion rajongónak lenni, addig hagyták őket ágálni, gyülekezni, lelkesíteni és a gettó elhagyatott sírú uccáiban verekedni és lelkesíteni; de amikor a „business” megérezte, előjöttek félve őrzött páncélzserényeik mögül, (tovább őrizvén azt szűk marokkal) vagy „ci-

onizálni” kezdtek mert ez most már társadalmi érteket kapott, erkölcsi és anyagi javakra felváltható valót . . .

Félretolták a cionistákat talán? Nem is tolták őket annyira félre, mint amennyire ők maguk vonultak a háttérbe. És éppen erről akarok leginkább szólni. Elért iródott ez a cikk. Hová lettek a régi fátyalobogatók? Az a szent tűz, amely bennük és általuk lobogott, mások kezében csak halvány fényt ad, mert a világító erőt adó motorikus erő nem a szívből jön, hanem a „megfontolásból”. Félreálltak és maguk elé tolták azokat, akik azt mondták: no most már szalonképes lett a cionizmus, most már mi is elindulhatunk, most már mi is foglalkozhatunk vele.

Sulyos bünt követtek el a cionizmus eszme régi szántórei, magvetői, fátyalobogatói, amikor elindultak ezen a végzetes úton. Most nem beszélünk arról, hogy a Jewish Agency megalkotásával kezdődött ez a folyamat. Most csak Transylván keretek között taglaljuk a helyzetet.

Példái mondják? Nálunk, ahol a cionizmus évtizedekig páratlan meg nem értés és lelkeség között hirdették a „fátyalobogató”, a Mifal Bizzaron akció megindításánál olyavakai elindult, aki azt mondta: nem voltam és nem vagyok, de nem is leszek cionista, de a palesztinai 400.000 „hittestvérünk”-et támogatni kell. Vagy amikor Mayer dr. Ebner azt írta timişoara beszámolójában, hogy meghaltam, amikor látta, hogy az ardeali cionizmus magvetői, elnökei a háttérben ültek és átengedték a vezetést a Mifal Bizzaron akciónál, a fél, negyed, vagy még annyira sem cionistáknak.

Kérdem én, mint a régi fátyalobogatók egyike: hát már szegény lett vinni a fátyalt? Hát már ott tartunk, hogy mivelünk szegényelnie kell magát a mozgalomnak?

Mi már akkor ott állottunk az első sorokban, amikor nem volt realitás Tel Aviv, amikor még nem volt a hitleri kergetés, amikor még azok mosolyogtak legjobban rajtunk, akik ma az elnöki székhelyben ünek.

Hová lett a régi lelkeség, hová lett a szent tűz, amelyet egykor Herzl gyújtott és amelyet azzal adott tovább, hogy mindig olyanok kezében legyen, akik nem hagyják elhomályosulni és szívük tüze adja mindig a tápot hozzá.

Diszkreditálva vannak talán a régi zászlótlalók? Megszűntek vezetők lenni? Vagy cionista közéletünk csődje? Jelenti ez a minden kezdeményezés kiadása kezünkben? Olyanok kerülnek az élre, akik nyíltan vallják, hogy „ellenzői” voltak a cionizmusnak és azok is maradnak.

Vagy mondjam tovább? Hogy egy Nahum Goldmannak, a cionista eszme egyik legnagyobb és legtehetségesebb harcosának nem szabad cionizmusról beszélni, és a Zsidó

Világkongresszusról szóló előadásában nem mondja meg azt, hogy minden zsidó összefogást, minden zsidó világmozgalmat nekik köszönhetünk, nekik, a régi fátyalobogatóknak, akik megkezdtek a zsidó uccákban széjjel vinni ezt az őrt tűzét a zsidó összefogásnak, a zsidó öntudatnak, a zsidó lelkesedésnek.

Minden szeretteink és minden elismerő értékelésünk a Zsidó Világkongresszusnak, de mégis fáj, amikor nem hallottuk Nahum Goldmannól, hogy mindezt egy kicsiny, vesztel erővel megáldott csoport kezdeményezte, alig negyven évvel ezelőtt. Egy szót sem szólt az első fátyalobogató Herzl Tivadarról, nem mondta, hogy minden neki köszönhető. Minden, minden nekik, akiknek egyrésze már a temetőben nyugszik és nem tud szólni az ellen, hogy olyanok kezébe síkít át a cionizmus zászlaja, akiket nem a hit, nem az önzetlen lelkesedés, hanem az antiszemitizmus fejbeköltésével kergettek sorainkba, meg a jól és „idejekoran” felleltem jól felfogott érdekek.

Hol vannak a régi fátyalobogatók? Miért feledkeztek meg róluk? És micsoda rátkénje ez a zsidó közéletünknek, hogy ezek a meglévő igehirdetők, önmaguk mondják ki maguk fölött a halálos ítéletet. Ma még önmaguk felett, de ha így haladunk tovább: akkor ezzel az Eszme sírját is megássuk!

Erre szeretnék egyszer már maguktól, vagy valakitől választ kapni! Szerintem kötelessége minden régi kipróbált cionistának, hogy a zászlót tovább tartsa minden adandó alkalommal és ne adja el az egész cionizmusért egy szegényes „tál lecsészéért!”

Érdekes archeologiai leletek, az első zsidó állam idejéből

Palesztinában, az utóbbi időkben nagyfontosságú ásatások folynak, az ország különböző részeiben. Ezek az ásatások rendkívül érdekes adatokat hoztak a felszínre. A kutatóknak már több ízben sikerült érdekes és fontos edényeket, emlékeket, feliratokat találni, amelyek sok mindenről adnak felvilágosítást.

Különösen értékesek azok a dokumentumok, amelyek az első Szentély idejéből származnak, különösen a Lachis menti ásatás, amely már a próféták könyvében is előfordul. Stanley professzor, aki az ásatásokat vezeti, a legutóbbi időben talált kis táblákat, amelyeken feliratok voltak, átadta Tsartiger professzornak, aki a Jeruzsálemi Egyetemen működik, aki hozzá is fogott ezeknek a kibetűzéséhez.

A kibetűzés nagyon nehezen ment, mert igen elmosódott volt a tábla. De később újabb táblákat talált Stanley professzor, amelyeket könnyebben kibetűzött és minden kétséget kizáróan megállapította a szöveget. Lachis erősségről szól a levél, amely akkor vár volt és a hős zsidó védő csapatok harcoltak Nebukadonozor király csapatai ellen. A táblák szövege élénken visszaadja azokat az eseményeket, amelyek több mint 2000 évvel ezelőtt játszódtak le a zsidó történelemben. A táblák levélírodékei, abból az időből, amikor Erec Izrael harcolt és első háborúját vívta Babilonával. Lachis erőd parancsnoka, egyidejűleg a nyugati zsidó csapatok főparancsnoka is volt. Joasnak hívták ezt a parancsnokot, Hosea nevű kisebb erődítmény parancsnoka küldötte ezeket és ott találták meg a táblákat, ahol város bejáratánál a bíróság volt, emiatt ez az összes keleti népeknél fel volt állítva.

A Hosea erődítmény parancsnoka védekezik a vád ellen, mintha résztvevett volna Irtu próféta meggyilkolásában. A levelek több éves dátumot mutatnak, annak bizonyították ez, hogy a per számos évig folyt. Az első levelek dátuma a templom pusztulása előtti időkről szól, a többi pedig röviddel ezelőtt, hogy az erődítményt elfoglalta az ellenség.

Jirmijahu próféta könyvéből olvashatjuk annak az időnek leírását, amikor ezek a levelek szólnak.

Az ásatások különben tovább folynak és még sok érdekes történelmi dokumentumot fognak remélhetőleg kiadni a föld mélyéből, amelyek a zsidó történelem lapjait fogják „illusztrálni” a késői korok számára.

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lássa el **SENLASLO** (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Üdit — Fehérit — Fertőtlenít
DENTONAL fogpasztával

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697

Péntek: Kiszlev 20, dec. 4.

Szombat: Kiszlev 21, dec. 5.

Heti szidra: וישב

Heti haftóra: כה אמר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.20

gyertyagyújtás 4.30

Istentisztelet kezdete 4.40

Szombat befejezése 5.35

Kedd este, dec. 8 án: chanukka-gyertyagyújtás

Szerda, dec. 9-én: Chanukka első napja

Az örök csoda

Chanuka 5697

A chanuka-mécsesek régi zsidó győzelemről regélnek: amelyekről nem maradt fenn bronzszobor, sem más kővémeredt dokumentum, „csak” ezek az apró kicsiny olajmécsesek. Matiszjohu, az agg főpap nem fegyverében bírt, amikor harcba szállott, hanem miként David, „áni bó bó-ém Hasém Csohaj-z”, az Ur neve volt zászlajukon, ezért győztek. Innen nyerték a „makkabi” nevet is, amely nem más, mint a „Mi chomajcho bošim Hasém” kezdőbetű. Ki hasonló Hozzad a hatalmasok között Oh Örökkévaló? ...

Juda Makkabi csak addig horcolt hőselkű testvérelvel, amíg a szentélyt megfúrták a bálványoktól. Amikor az oltárt ismét felszentelték: visszavonultak. A vallásszabadság visszaszerzéséről regélnek a mécsesek, hirdeti az isteni erkölcs és szellem győzelmét, a pogányság erkölcstelen banchanáltái fölött.

Csak egy napra való olaj volt és mégis nyolc napig égett. Hogy miért nyolc napig és nem hétig? Mert bölcselnk szerint már az első nap is történt csoda, mert az olajnak csak nyolcadrésze fogyott el.

És ilyen „chanukai” csoda az egész zsidó nép történelme. Ez csak az Ur akaratára lehet, szemünkben természetfölötti csoda. Hát nem csodálatos, hogy napjainkban is visszatért a legsötétebb korok ismerve a tomboló zsidógyűlölet? Mirel népek ezerszeres túlerővel rohannak meg bennünket és letiporják, száraz pogrommal ékhalálra kínozzák a zsidók százazreit. Ésau szörös keze dolgozik ellenünk, az a kéz, amely nem bír kard és fegyver nélkül élni. Viszont az emberiség hangja, az igazi humanizmus szava elhallul. Hakail kajl Jáákob, a mi hangunk, a szeretet szava nagyon elhallult már. Európa álszenteskédő „kannibáljai” krobodilkönnnyeket ejtettek a félvad abesszinekéért, de amikor rólunk zsidókról esik szó, akkor Ésau szörös keze villog elének.

Csodával határos, hogy miként bírkozik meg a zsidóság annyit fengernyi ellen-séggel?

Ez a csoda csak úgy lehetséges, ha nekünk is megmarad „olaj”-unk, amely a zsidóság életélő eleme: a Tóra törvényei. Ki néz micvoh, vótajro ajr. Ha megöriz-zük Jakob örökségét, ha megtanítjuk a gyermekeinket. A zsidó ifjúságot csak úgy tudjuk megtartani a vallás eszméinek, ha nem hagyjuk kialudni belőlük azt a tüzet, amelyet az a kis olajmécses szimbolizál nyolc napon át, minden zsidó ház ablakában.

Ha a zsidó ifjúság csak a futball iránt érdeklődik és csak a testnevelést kultiválja, a szellemi gyakorlatot pedig elhanyagolja, akkor az ilyen versenyekeket hiába nevezzük „makkabiádnak”. Ha ezeken csak a görög olimpiai szellemnek hódolnak: az nem zsidó szellem. Juda Makkabi és testvérel a harcot nem tekintették öncélúnak, hanem

a szentélyt kellett megtisztítani a pogány kulisztól.

Minél több a zsidó szenvedés, minél jobban telik meg a szenvedések szelleme, annál biztosabban kiirágzik a szabadság fája, és felépül majd a Szentföld is ha annak vallásos szellemben való felépítésén mindnyájan közreműködünk. Hiszen Weizman is azt mondta egy ízben, hogy Palesztinára való jogunkat, amelyet a Balfour deklaráció és a mandátum biztosított, még elvitathatják, de semmi esetre sem Ábrahám ivadékaiknak adott, Isten ígéretében garantált jogunkat Erec Jisrael földjére. Ebből következik, hogy nem e-upán a bibliai jogokat, hanem a kötelezettségeket is el kell ismernünk.

Sok mindenre emlékeztet bennünket a chanukai mécses? Álljunk elébe és ayujtsuk meg, hiszen ezek a kis lángok is mellettünk állanak a megpróbáltatások óráiban.

Sannicolaul Mare.

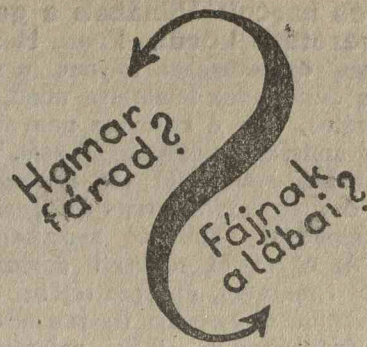
Dr. Feldman Sámuel
jrabbi.

— Őszi és téli női divat kabát, costum és ruha szövetek nagy választékban KERTÉSZ női divat áruházban Oradea, Piața Reg. Maria 1.

— A Mifal Bizzaron akció Basszarábiában. Cuișină. November 16-án nagy gyűlés tartott a chisinaui zsidóság az „Express” koncertteremben, amelyen 3000 ember vett részt. De még itt sem tudott mindenki bejutni a terembe, úgy hogy sokan a folyosókon hallgatták a gyűlés lefolyását, Berliand nyitotta meg a gyűlést, aki a besszarábiai cionista szervezet elnöke. Utána Zirelsohn főrabbi, az Agudasz Jisroel nevében jelentette be, hogy a Mifal Bizzaron akciót minden erővel támogatni kell. Steinberg ügyvéd, a basszarábiai hitközségek szervezetének elnöke üdvözölte ezután a kongresszust. Az „Unser Zeit” főszerkesztője, Zelman Rosenthal felolvasta Weizmannak, a Jewish Agencynek és sok országárszi hitközségnek lelkes üdvözlő táviratát. A Keren Hajesod basszarábiai igazgatója Pinsky S. szólt ezután lelkesen és vázolta a Mifal jelentőségét a galuti és palesztinai zsidóságra. Beszéltek még dr. Mayer Ebaer, azután I. Sprinzak, a Jewish Agency delegátusa. A nagygyűlés lelkes hangulatban ért véget.

— Meghalt Mose Beilinson, a Davar szerkesztője. Tel-Aviv. Örösi részvét mellett temették el Mose Beilinsont Palesztina egyik legnagyobb napilapjának, a „Davar”-nak szerkesztőjét. Beilinson Palesztina legismertebb és legnevesebb publicistái közé tartozott. Mint munkás jött Palesztinába Olaszországból, naranccsültetvényeken dolgozott és csak később, mikor „Davar” megalapították, lépett a szerkesztőség táborába. Beilinsont Arlosoroff sírja mellé temették.

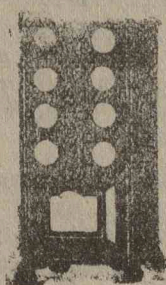
Ha Brasovba jön és jól akar étezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

Vegyen „Aesculap”
talp betétet

— Téli este. B állt az alkonyat és felcsa arjuk a villanyt. Vajjon gondolt e már arra amikor ezt a szinte gépies mozdulatót megteszi, milyen finom és kompikált szerkezet az izzólámpa, amely ragyogó fényvel tölti be szobáját. Jöminőségű egészséges fényt árasztó izzólámpát csak a leggondosabb részlet munka, és állandó anyagvizsgálat mellett lehet gyártani. Kezdve a hajszálvékony, érzékeny izzószálól, végig az összes alkatrészekon gondos kézi és gépmunkát végez a gyár, hogy az izzólámpa egész élettartama alatt egészséges fehér fényt adjon és áramfogyasztása takarékos legyen. A TUNGSRAM D. duplasprallámpa egyesíti maga a jó fény és takarékos áramfogyasztás követelményét, vagyis egy, TUNGSRAM D. duplasprallámpa annyival kevesebb áramot fogyaszt, mint a silány minőségű lámpa, hogy az árammegtakarításból kitelik két új TUNGSRAM izzólámpa ára.

— Felemelte a lublini tábla a prytiki pogrom per zsidó vádlottainak büntetését. Lublin. Vuágszerre nagy megdöbbenést keltett a lublini tábla ítélete, mely a prytiki pogrom per elítélt zsidó vádlottainak a büntetését felemelte. A tárgyalás ideje alatt a tábla épülete előtt a zsidók ezrei várakoztak és a lengyelországi zsidóság minden rétegében nyugtalan várakozással néztek a lublini verdíkt alábe. Az ítélet elhangzott, mely újabb súlyos csapás a lengyel zsidóságra, jóllehet a tábla büntetéssel sújtotta a Mikovskí házaspár meggyilkolásával vádolt pogrom bűnösöket is, akiket a radomi törvényszék tudvalevőleg felmentett. Schalom Jechiel Lesko, a zsidó fővádlott 8 évi fegyházra terjedő büntetését a tábla helybenhagyta, hasonlóképpen Eliezer Kirszenzweg hat évre szóló fegyházbüntetését is. Jicchak Friedmann büntetését, akit első fokon öt évre ítélték, öt és fél évre emelték. Abraham Habberger büntetését tíz hónapról másfél évre, Eliezer Feldberg büntetését tíz hónapról ugyancsak 18 hónapra emelték, Jicchak Bandát nyolc hónap helyett két évre, Leib Lengát nyolc hónap helyett másfél évre ítélték. A többi zsidó vádlottak: Mose Ferszt, Rafael Hönig és Leib Zeide büntetését, akik 6—6 hónapot kaptak Radomban, tíz tíz hónapra emelte fel a lublini tábla. Varsóban és a többi zsidó lakta centrumokban is nagy izgalmat keltett a lublini verdíkt.

SOK TIZEZER megelégedett vevő bizonyítja, hogy a

„ZEPHIR” kályha az összes kályhák között a LEGJOBB

10 kilogramm fával fűt egy normal szobát 24 órán át.

Gyártja:

Szántó D. és Fia Oradea

Kapható mindenütt.

Kérjen díjtalan árjegyzéket.

— Véres harcok Vlnában a gettopadok bevezetése körül. *Vlna.* Mar hétek óta heves összetűzések folynak a vlnai egyetemen a gettopadok felállítására miatt, mert sem a rektorátus, sem a kormány nem akarta teljesíteni az antiszemita diákság kérését. Több mint ötven zsidó sebesülte van a zavargásoknak, sőt Baruch zsidó orvos az izgalmak miatt szívzselhűdést kapott és nyomban kiszorított. Az egyetemi nemzeti demokrata diákság, mint ismeretes, éhségsztrájkba kezdett és megszállta az egyetem összes termeit. Követelésük érdekében a szülők, valamint az elemi és középiskolai tanuló ifjúság nagy szimpátia tüntetést rendezett. Mint kiderült, az egyetemi diákság csak látszólagos éhségsztrájkot folytatott, de ennek is eredménye volt, mert az egyetemi hatóságok ígéretet tettek, hogy teljesítik kérésüket, amennyiben elhagyják a tantermeket és abbohagyják az éhségsztrájkot. A diákság elfogadta a rektorátus ígéretét a gettopadok felállítására vonatkozólag, elhagyta az egyetemet és Vlna zsidó üzleti negyedébe hatolt, ahol borzalmas pusztításokat végzett. Az üzleteket szétdúlták és az áruk nagyrésztét megsemmisítették és magukkal hurcolták. Számos zsidó kereskedőt véresre vertek. A vlnai érsek részvételével, a diákság sikeres „akciójának” öröme, hálaadó istentiszteletet rendeztek. Vlna progresszív keresztény társadalmi a zsidó sejm-képviselőkkel egyetemben küldöttséget menesztett Varsóba a belügyminiszterhez, hogy ne engedélyezze a gettopadokat. — A krakkói egyetemen is antiszemita tüntetések voltak a vlnai zavargások nyomán.

— Házasság. Dr. Adorján Ármin, az Ardeali és Bánati Izr. Központi Iroda országos elnökének fia, dr. Adorján István, ismert bécsi fogorvos, ki zenel téren is nagy népszerűségnek és elismerésnek örvend, házasságot kötött Weil Hedyvel, Weil Frigyes bécsi gyártó, kereskedelmi tanácsos leányával. Az esketést a bécsi neudeggassei templomban Dr. Bauer főrabbi végezte, aki szép beszédben állította a fiatal pár elé, a közéleti működése, vallásos szelleme és példás családi élete révén ismert és becsült öröm apát, követendő ideál gyanánt.

— 32 éves, önhibáján kívül elvált műveltségű társtulajdonos keres feleséget 150.000 lei hozománnyal. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő irodánál, Cluj, Regele Ferdinand 116.

— Jobb egy palack valódi »Diana« sóborszesz, mint két heti ágybanfekvés.

— Hogyan uszitanak a cernăuți német nemzeti szocialisták? *Cernăuți.* Nagy felháborodást váltott ki a „Csernowitzer Deutchen Tagespost” egyik legutóbbi számában közölt cikk a cernăuți zsidóság körében. „Das Kreuz” címen cikkét közöl, amelyben leírja, hogy a városi végőhid környékén 50 évvel ezelőtt egy fakeresztet állított fel két hívő katolikus. Ez a kereszt a mai napig ott állott, de az utóbbi időben tönkrement. A lap szerint a zsidók, akik a környék területét megvásárolták, ugylátszik, hogy éjnek idején hozzásegítették a keresztet, hogy idő előtt eldőljön. Természetesen a lap gyanúsítása minden alapot nélkülöz és csak uszításra alkalmas. A fakereszt öt évtized alatt annyira megromlott az idő viszontagságai folytán, hogy ahhoz nem kellett emberi erő, hogy összedőljön. Különben azóta már egy kőkeresztet helyettesítették a régi keresztel. Kétségtelen, hogy a bukovinai német nácik is birodalmi eszözökkel uszitanak a zsidók ellen, amelyet a hatóságoknak nem volna szabad egy percig sem tűrni.

Perzsaszőnyeget, gyapjufonalakat
bizalommal

Schulhof Emilné-től
vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea
Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakkeres szőnyegjavítás! Allandó tanfolyam!

— Lloyd George a zsidókérdésről. *London.* Lloyd George nemrégiben nagygyűlésen vett részt Manchesterben, amelyet a „Council of Action” rendezett. Ezen az estélyen kimentette magát levélileg a manchesteri főrabbi, aki azért nem vehetett részt, mert éppen péntek estére esett a rendezvény. Levelében ama reményének adott kifejezést, hogy a zsidók szabadon dolgozhassanak a civilizáció érdekében, mert akkor hasznosnak fognak tudni atkötni Angliában, Palesztinában és másutt is.

Lloyd George nagyszabású beszédet tartott, amelyben kitért a zsidókérdésre és többek között kijelentette, hogy mindenféle elnyomásnak ellensége, akár faj, akár vallás, akár osztály ellen is irányuljon. Lloyd George levelet is intézett a főrabbihoz, amelyben a következőket írta:

— Sajnálom, hogy a gyűlés éppen olyan időponiban tartott meg, amikor Önnek és barátainak nem volt módjában résztvenni a gyűlésen. Szívesen megmondtam volna személyesen, hogy mindég nagyrabecsülője voltam ennek a nagyszerű fajnak, már csak azért is, mert mindenkor a „fair play” híve voltam és mindenkor harcoltam a zsidó elnyomás ellen. Soha nem változtattam a téren a véleményemet, ezzel a régi és tiszteltreméltó fajjal szemben, amelynek a civilizált világ mindenkor nagy hálaára kötelezett.

— 27 éves vidéki kereskedő nőül venne megfelelő koru urileányt 100.000 lei hozománnyal. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő irodánál, Cluj, Regele Ferdinand 116.

— A cluji izr. hitközség f. 12 tartja fennállásának 50 éves jubileumát. A hitközség Vezetősége méltó keretek között kívánja megrendezni a félszázados évforduló ünnepségeit és a meghívókat máris elküldte a zsidó hitközségek és intézmények vezetőségéhez az ország minden részébe.

— Tanári diplomával rendelkező, jó külsejű, havi 5000 lei fizetéssel és nyugdíj-képes állással bíró nő férjhez menne olyan, 52—56 éves urhoz, akinek Clujon megfelelő egzisztenciája van. Intelligencia és vallásosság elengedhetetlen. Címeket: MIREA Cluj, Reg. Ferdinand 116.

— Olaszország és a zsidókérdés. *Róma.* Magasrangú olasz államférfiak a zsidó távirati iroda képviselője előtt kijelentették, hogy a legerélyesebben megcáfolják az orosz „Izvestia” lap ama tendenciózus értesülését, amely arról szól, hogy az olaszok mostantól kezdve zsidóellenes kurzust kezdenek. Az orosz lap híradása oly neveltséges, hogy azt megcáfolni nem is volna érdemes. Olaszországban nem tesznek különbséget faj és vallás hívők között, akármelyikhez is tartozzanak.

Deutsch Pál orth. kóser bodega
Baia-Maren kispiacón.

— Az Ardeali és Bánati Izr. központi Iroda újra pályázatot írt ki a dr. Eisler és dr. Vértés alapokra, rabbijelöltek és tanárjelöltek számára. Az iroda körlevél útján értesíti a szemináriumokat a pályázatok feltételeiről. Két 2000 leies és két 1000 leies díjat osztanak ki a díjnyertesek között. — Itt említjük meg, hogy az elmúlt évi dr. Eisler alap pályázatának II. díját most adta ki az iroda Schönfeld Miklós deji szemináriumi hallgatóknak.

— Constanta-ban, a »Tel-Aviv«, legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orth. kóser vendéglő, Str. Traian 14 szám alatt, Melamed Ignác (Sibiu) irányítása mellett, megnyitott. Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

— A yorki érsek az antiszemita propoganda ellen. *London.* A yorki hercegérsek, a croydoni püspök, a canterbury dékán és a Szt. Pál katedrális dékánja, valamint Sir Norman Angell egy felhívást írtak alá, amelyet a keresztények és a zsidók barátságát hirdető társaság adott ki. Többek között azt írják a felhívásban: Az a gyűlölet-propoganda, amelyet a zsidók ellen folytatnak egy ősi bűn, amely ellentétben kell legyen a népvallási érzületével és a nemzet boldogulásának kérdésével.

Az ideges fejfájás és annak következményei...

Érdemesnek tartjuk az alábbi eredeti levél közlését:

„Mélyen tisztelt Gyógyszerész ur! Kb. 5. éve annak, hogy ideges fejfájás lépett fel nálam, még nem szűnt meg semmi féle gyógyszerrel sem. Bajom egyre rosszabbodott, gyomorfájdalmak fejlődtek ki, az utóbbi időben már dolgozni sem tudtam. Álmatlanság, étvágytalanság, gyomorfájás kinozott. Egészen legyengültem. Barátaim ajánlották a „Gastro D.” gyógyszert. Megrendeltem és bár eddig csak 1 füveggel használtam el, máris gyógyulnak érzem magam. Nem csak gyomorpanaszaim múltak el, hanem ideges fejfájásom is megszűnt. Nagyon köszönöm a kitűnő gyógyszert és kérem szíveskedjenek azonnal további két füveggel küldeni. Teljes tisztelettel igaz híve: Kellinger József, Sebesul Sásesc.”

Feleslegesnek tartjuk fenti sorhoz egy megjegyzést is hozzá fűzni.

„Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában București, Calea Victoriei 124.

— Véres összeütközések keresztények és mohamedánok között Syriában. *Beirutból* jelentik, hogy keresztények és mohamedánok között véres összeütközés került a sor, amelynél 55 ember halt meg. A nyugtalanságokat napokig tartó agitáció előzte meg, amely csúcspontját azon a napon érte el, amikor aláírták a francia-libanoni szerződést, amelynél kiderült, hogy Tyrust és Sidont, amelyet úgy volt, hogy Syriához csatolnak, meghagyják libanoni fennhatóság alatt. A katonai hatóság ura volt a helyzetnek, de hogy megkönnyítsék a szituációt, barrikádokat emeltek a keresztény és mohamedán tömeg közé. A libanoni közfarsaság keresztény uralom alatt áll. De Beirutban, a fővárosban a többség mohamedán. A nyugtalanságról szóló jelentések nagy izgalmat keltettek Palesztinában.

— Sienta Szanatórium Budapest. I. Ráth György-ucca 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézete. *Bel- és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urológia stb.* Röntgen, kémia és mikroszkópia laboratórium. Elektrocardiograph (szívvizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizsgyógyintézet. Orvosilag vezetett villanyüzemű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögöles park. — Olcsó árak!

— Megöltek egy zsidó kereskedőt a lengyel antiszemiták. Egy Kletke melletti faluban antiszemita huligánok véresre verték Slomo Hersch Kiszzenbaum zsidó kereskedőt, akit életveszélyes állapotban szállítottak be a kletkei kórházba. Kiszzenbaum másnap reggel belehalt sérüléseibe. Hét árva hagyott hátra felesége mellett.

— A pápa áldását küldi egy zsidó tudósnak. *Róma.* Dr. Armand Kaminka, a híres Maimonides kutató könyvet jelentetett meg a „Dvir” könyvkiadóvállalatnál Tel-Avivban, amely a rendes időszámítás előtt VI. század történelmével foglalkozik. Egy példányt ebből a héber könyvből beküldött XI. Pius pápának is, akitől mosi köszönő levelet kapott és pápai áldását küldi a szerzőnek értékes munkálkodásáért.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyit

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Elsőrangú erdélyi konyha!

MAGYARORSZÁGON

az egyetemekről kiverik, a rettenetes vérvádat terjesztik és a kenyérkeresettől megfosztják a zsidókat

Színhely Budapest. Idő: amikor Magyarországon „minden erő összefogásáról” írnak és szavalnak. Amikor azt szeretnék a budapesti mértékadó körök, hogy az egykori Magyarországhoz tartozó területeken minden zsidó tapsoljon Mussolininek és „sóvárogva” nézzen Budapest felé, mintha onnan valami „megváltás” jöhetne, mintha akkor egy tejjel-mézrel olyó Kánaán varázsolódna Európa e területére. Mi nem akarunk népek harcába beleszólni, mi nem tudhatunk olyan álláspontot elfoglalni, hogy a végén, ne üssék — a zsidót. De kötelességünk, hogy informáljuk a zsidó olvasókat arról, hogy miképpen dolgozik ellenük, a nemzetközi antiszemita front. Igen, kötelességünk felháborodással írni a „Porunca Vremii” usztásairól és Goga Cuza front zsidógyűlöletéről, de éppen úgy kötelességünk megírni, hogy Magyarországon is teljes erővel dühöng a legelkeseredettebb antiszemitaizmus, ami semmivel sem enyhébb, mint más országbeli sőt bizonyos tekintetben súlyosabb.

Nem itt készült „mesék”ről van szó, hanem budapesti újságok híradásai nyomán és megbi. ható komoly dokumentumok alapján. Néhány kiragadott képet alkothat magának mindenki arról, hogyan néz ki kilenc millió „magyar” összefogása.

»Magyar Hét», az egyetemen.

Harminc főből álló csoport megáll a pesti egyetem kapujánál és megkérdezték minden egyes bemenőtől:

— Zsidó Ön?

Ha azt mondta igen, akkor a következőket mondták:

— Felhívjuk, hogy saját érdekében egy héttel ne jelenjék meg az előadásokon, mert „Magyar Hét” van az egyetemeken és ezáltal az Ön jelenléte nem kívánatos.

Értsük tehát meg jól ezt utódállambeli zsidók. Azok a zsidó ifjak, akiket tízszeres numerusok alapján hatalmas összekötéseik révén, nagynehezen felvettek az egyetemekre, nem mehetnek be tanulni, mert „Magyar Hét” van, amelyen a „zsidó magyarok” nem vehetnek részt.

„Magyar Hét” van az egyetemen, de ezt a hetet, Nürnbergben eszelték ki, ahogyan minden egyes megmozdulást Berlin irányít, a pesti uccákon. Olyan magyar hét ez, amelyről messziről látszik a „Made in Germany”. Mi, a régi generáció egykor valami más „hét magyar”-ról tanultunk az iskolában, de ebből most „magyar hét” lett, amelyben csak egyetlen levágott füllű megszégyenített „vitéz” maradt, — a magyarországi zsidóság.

A magyar egyetemeken bevezették már a számarányt. Most a bankok zsidó tisztviselői fájnak nekik. Mondjuk, hogy több is van 5%-nál, de mennyi van a közhivatalokban, államvasútnál, hadseregben, póstánál stb.?

A pesti zsidó lapok joggal kérdik: hogy mi volt a berlini olimpiádon, néhány hónap pal ezelőtt? És miért kellett meghalni 10.000 zsidónak a világháborúban?

A zsidó diákok elkeseredett hangon nyilatkozataiban kesergik el bánataikat. És többek között számokat is közölnek. Így azt is, hogy 1930/31 ben 538 elsőéves zsidó diák tanult az összes magyar egyetemeken, négy évvel később csak 360 tanult még. A többi elbukott a közdelemben, amelyet a létért folytattak. 1935/36 tanévben összesen 180 zsidó diák tanult a magyar egyetemeken és főiskolákon.

— Baia-Maren megnyitott a HOTEL TRANSILVANIA (állomással szemben), ahol kényelmes szobák kaphatók. Utazóknak engedmény.

Csaknem félmillió zsidó közül ennyinek jutott hely. Kell-e ennél többet mondani?

Ahogy a vérvád mesét terjesztik Magyarországon!

A vérváddal már régen üldözik a zsidókat. Pedig mi zsidók tudjuk, hogy ez a legigazságtalanabb és legalapatlanabb vád ellenünk. A zsidó gyűlölet a vért, hiszen még egy csirkét sem tud látni vergődni házában és (nem is szabad, mert szigorúan tiltják törvényeink) mi nem szurjuk le az állatot, mi vadászni sem járunk, mi vérgyűlölő nép vagyunk, annál furcsább ez a vád. De azért megjelent most egy füzet: Címe: „A zsidó rituális gyilkosságok igazi oka”. Szerzője Fern Atanáz (kitalált név), a nyomda: „Druckerei Kaisha G. m. b. H. Wien” szerepel. De ez a nyomdánév is hamis, mert a füzet Magyarországon készült. A magyar nyilatkozatos párt programját hirdeti. Ezerszámra terjesztik az országban, és a tiszaeszlári perrel jönnek elő. Közben az előszóban megírják, hogy a lipcsei Hammer Verlag-tól lehet kapni kitűnő antiszemita forrásmunkákat.

Szemelvények az uszító röpiratból:

„Az emberiség már évszázadok óta tudja, hogy a zsidó, dacára a gettóknak és az elpestisedett zsidó utcáknak, az a véres vámpír maradt, aki sok ezrek vérért titokban és nyíltan kiszívta: azonban azt nem sejtette az elzsidósodott emberiség, hogy a zsidó vérszívó mesteriségét, mint elvet, mint vallást törvényt és lelkiismereti cselekményt üzi...”

A széder-estéről a következőket írja:

„A családapa a friss vérből néhány cseppet, vagy a megszártott vérből néhány morzsát a pohárba önt illetve tesz, bal keze ujját belemártja és meghint mindazt, ami az asztalon van: Dam, izardia, chanim, heroff, dever, Isyn, porech, harbe, hossen, maschus, pohorus, majd azt mondja: tehát kérjük Isten, hogy büldje el a tiz csapást a zsidók összes ellenségeire. Étkelés után azt mondja: „Stach, chaba, mosch kol ha gojim, ugy pusztuljon el minden nem zsidó, ahogy ez a gyermek, amelynek vérért vettük...”

nem folytatjuk tovább. A világ legnagyobb gyalázata, hogy a XX ik században, ezt megengedik Európa keleti közepén, egy alkotmányos államban, ahol törvényteliszteleire tanítják az embereket és ahol „egyenjogu polgárok” a zsidók...

Következnek még a könyvben egyéb kitételek is. Pornográfusok, amikor azt mondják, hogy a zsidók levágott gyermek helyett, ártatlan leányok vérért ontják. Pfuj, de gyalázatos, ez a magyarországi vérvád propaganda.

De vegyünk egy példát a gazdasági életről.

Miért távozott Reichenfeld Vilmos Tóalmásról?

Minden egyes zsidó existenciája ellen is folyik a harc, ahogy azt Németországban is tessék. Példa erre Reichenfeld Vilmos esete, aki jelenleg Tóalmáson lakik, illetőleg lakott, de Premysl várában szolgált, kegyetlen kínok között a világháború idején. Ez a Reichenfeld tejjelűző állomást rendezett be Tóalmáson. Amikor az „Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ” megalakult Tóalmáson, akkor a helyettes főjegyző elhatározta, hogy kitűldözi a zsidót a helységéből. A gazdák nagyon meg voltak elégedve a Reichenfeld üzletével, de a főjegyző minden áron kiakarta üldözni, ami végül sikerült is neki.

A miniszteriumnál is intervenáltak a Reichenfeld érdekében, és a kérvényt 58 gazda írta alá. De a harc mégis sikerült.

Előbb jött a nagykövetség. Bevonata az iparigazolványt. Azután jött a másodfoku véghatározat, amelyről a főjegyző úgy számol be az igazgatóságnak, hogy: „a zsidó jogorvoslattal élt, fellebbezett újból a földművelésügyi miniszterhez, és a zsidó még egy évig itt lehet, s jót röhöghet a markába”.

Igy ir egy felelős állásban levő közlőszelvény Magyarországon, egy „teljesjogu állampolgár”-ról. Több kitélt is használt még, de erre helyszüke miatt nem térhetünk ki.

Reichenfeld Vilmos jó volt katonának és most minden ok nélkül földönfutóvá és kenyérteletlenné tették, családjával együtt.

Folytassuk tovább? Egyelőre elég. De nem tudunk elfojtani magunkban egy sóhaj, amely valahogy így hangzik: igazságot a szennedő magyarországi zsidóságnak!...

Iamandi kultuszminiszter elégtételt ígér a zsidó hitközségeknek a kultuszsegély megvonása miatt.

A kultuszminiszter jogfosztásnak minősíti a hitközségek sérelmeit.

Bucuresti. A hitközségek országos fedegrációja november 23-án ülést tartott Bucuresstben, amelyen résztvettek az ország összes hitközségeinek képviselői. Az ardeali orthodoxiát Wazel Albert főrabbi, központi irodai elnök képviselte, a nyugatiszertartású zsidóság részéről dr. Deutsch Ernő főrabbi (Braşov) és Lax Salvator (Cluj) jelentek meg, míg az ökiralysági hitközségeket Niemerowar grand rabbi, S. Birman, Michelson, D. Eckstein és Horia Carp képviselték.

A hitközség szövetsége Birman S. elnök referátuma után elhatározta, hogy küldöttséget mentessz Iamandi kultuszminiszter elé, aki előtt feltárják az ország zsidó hitközségeinek anyagi és kulturális sérelmeit, különös tekintettel a kultuszsegély megvonására.

A küldöttség 25-én tett tisztelgő látogatást Iamandi kultuszminiszter előtt, aki ismert toleranciájával fogadta a zsidó egyházak megbízottait és kijelentette, hogy meggyőződése szerint, nemcsak sérelem, de egyenesen jogfosztás érte a zsidóságot az államsegély megvonásával. Sajnálja, hogy a folyó évi költségvetésben már nem változtathat, de biztosítja a zsidó kultusz képviselőit, hogy a jövőben nem fog megtörténi hasonló igazságtalan jogfosztást. Iamandi kultuszminiszter a küldöttség előtt még azt is magára vállalta, hogy személyesen járjon el a sérelmek orvoslása érdekében.

A hitközségek fedegrációja jóleső elégtétellel vette tudomásul Iamandi kultuszminiszter megértő fogadtatását és toleráns szavait, aki nem először tett bizonyosságot amellett, hogy messzemenő demokráciával kezeli az ország összes polgárait, felekezeti különbség nélkül.

A fedegráció küldöttsége a közel napokban járul a miniszterelnök elé Iamandi kultuszminiszter vezetésével.

— A revizionista ujcionista szervezet konferenciája Bácsben. Bács. Vladimir Jabotinsky elnökletével a közelmúlt napokban zajlott le Bácsben az ujcionista szervezet vezetőinek konferenciája. A tanácskozás nagyobbára zártkörűek voltak. Jabotinsky különösen az arab-zsidó paritás elvének elfogadása ellen nyilatkozott, árulásnak nevezve már az eszme felvetését is. A cionizmus célja — mondta — egy zsidó állam létesítése zsidó többség alapján és ettől nem tekinthetünk el. A konferencián egyébként a következő határozati javaslatokat hozták. 1. Anglia Palesztinában évek óta anticionista politikát folytat. 2. A legutóbbi zavargásokért is a mandatarlus hatalom felelős. 3. Anglia egyre jobban elárulja, hogy Palesztinát belső brit kolóniának tekinti. 4. A zsidónép bizalma a mandatarlus hatalomban legsúlyosabban megrendült. 5. Palesztina zsidó ügyét nemzetközi ügyé kell változtatni. A konferencia erőteljesen állást foglalt még a bevándorlás korlátozása ellen is.

Dr. Nahum Goldman nyilatkozik a

„Népünk“-nek a világ zsidóságának helyzetéről:

„A világ minden állama, Németország kivételével, egyenrangú félként tárgyal a zsidóság nemzetközi képviselőivel“ — mondja a zsidóság genfi nagykövete

Beck lengyel külügyminiszter szerint, nem csak a zsidóságnak hanem a lengyel parasztság egy hányadának is ki kell vándorolnia.

— A Zsidó Világkongresszusnak ma már nagy súlya van és komolyan veszik mértékadó kormánykörökben és a diplomáciában. — Sokszor több súlya van, mint olyan államoknak, amelyeknek hadseregük van.

A „Népünk“ eredeti interjúja.

Oradea. Éjfél volt, amikor elhagytuk a bankett színhelyét, amelyen lenyűgözött hallgatóságot korunk egyik legnagyobb zsidó politikusának Nahum Goldman dr. nak beszéde

Dr. Nahum Goldman

és egyéni charme-ja. De a nagy bankett előtt is beszélt Nahum Goldman dr., aki az egyetlen, világszerte valamennyi nagyhatalom által elismert szervnek, a Jewish Agencynek Nép-szövetségi megbízottja. Meg az új hatalmas organizációnak, a Zsidó Világkongresszus executívájának vezetője.

Kiléptünk a kapun és megcsapta arcunkat a Cris partjáról fuvó hideg novemberi szél és mentünk a szálloda felé, ahol ott néhány órát pihenhet a nagy politikus, hiszen holnap délelőtt már újra beszélni kell neki Clujon, az ottani zsidóság ezrel előtt.

Kis pipáját egy nonszalanszal szivja és várja kérdéseimet. Most van egy szabad negyedóraja, amíg hazatérünk. De előbb érdeklődik a „Népünk“-ről, irányáról, publicitásáról. Azután még kérdez Oradeáról. Hány zsidó él itt, milyen a világnézetük, mennyi a vallásos, mennyi az asszimiláns? Gazdag-e, vagy szegény, mivel foglalkozik?

Interjút adunk Goldmannak, amit elraktározhat azonos hemloka mögé. Bizonyára tíz év múlva is emlékezni fog a köztű adására. Egy ilyen egy, olyan mint egy szomjas szivacs, mindent befogad és semmit nem felejt. A után jöhetnek a mi kérdéseink: olyanok, amelyekre csak inlim beszélgetés közben adhat választ.

Elnök ur néhány nappal ezelőtti tárgyalat Beck lengyel külügyminiszterrel, mondja el tulajdonképpen mit akarnak a lengyelek?

— A lengyelek rájöttek arra, amit mi sem tagadunk. Hogy a lengyel zsidóságnak, kell egy kis lecsapolódás, mert nem tudja „megemészteni“ a szaporodást, az ország gazdasági struktúrája. Jabotinszky túl jött a célra, amikor emlékeztetés nyilatkozatát megadta. Beck szerint, a lengyel parasztságból is ki kell vándoroljon egy hányad. Hogyhova? Egyelőre nem gondol egészen különálló gyar-

matra. De abban tökéletesen igaza van és ez az én álláspontom is, hogy abszurd dolog, hogy míg egész földrészeknek beillő területek lakatlanok, addig más helyen megfulladnak az emberek, annyian vannak, így első sorban Ausztráliára, Braziliára, Argentínára gondolunk, ahol még sok millió embernek volna helye és mégis csaknem teljesen elzárják kapukat. Ezeket a félig csukott kapukat akarjuk kinyitni, úgy mi zsidók, mint az európai nagyhatalmak. Beck külügyminiszternek ma különben más kérdésben is súlyos szava van Európában, mert hiszen Lengyelország a mai európai helyzetben „kulcsállam“, hiszen a puffer szerepét játssza két rivális és világnézetekben homlokegyenest ellentétes állam között. Egyik oldalon Németország, másik oldalon Szovjetország. Éthet, ha Anglia és Franciaország kedvében járnak és így a zsidó emigráció kérdésében is mindent elkövetnek, hogy a lecsapolódást folyamat valóban meginduljon.

— Azt a legnagyobb határozottsággal állíthatom, hogy a lengyel zsidóság alkotmányjogi helyzetében semmiféle változás nem állhat be, teljes egyenjogú polgárok (legalább papíron!) és a lengyel közvélemény, a kormánnyal az élen, szívesen veszi a zsidó kezdeményezést, a zsidókérdés megoldásánál.

Van-e valami egészen praktikus hatása a genfi zsidó képviselőnek? A zsidó világkongresszusnak?

Erre esti beszédemben is céloztam. *Nincsen egyetlen állam sem a világon, kivéve Németországot, amelynek kormánya ne tárgyalna velünk, mint „egyenrangú“ felekkel.* Én nem mondom, hogy minden kívánságunkat százszázalékosan teljesítik, de hiszen Anglia sem tudja keresztülvinni mindenben akaratát. De annak illusztrálására, hogy mennyire súlyos jelent szavunk: példa a Bertheim-ügy, amelynek folytán még az a Németország is respektálja a Felsősziléziai zsidóságnak jogait, amely különben minden nemzetközi megállapodást felrúgott eddig. Ott még teljes joguk a zsidók, bár nagy az antiszemitaizmus. Vagy a Saarvidéken a 4000 zsidó vagyonmentését szintén a genfi zsidó szervezetek intézték el.

Vagy amikor Dollfus idején, az osztrák alkotmányból ki akarták hagyni a zsidó egyenjogúsítást, akkor is a zsidó nemzetközi szervezetek intervenciójának a nyugati hatalmakkal és a nyomásnak meg is volt az eredménye.

Az Egyesült Államok politikai vonalvezetése nagyon kedvező reánk nézve és a nagy amerikai demokrácia akumulálja mindazokat az erőket, amelyek reánk nézve fontossággal bírnak.

A Zsidó Világkongresszus hatalmas feladatait, hogyan tudja majd megoldani?

— Valóban nagyon nehéz problémák várnak reánk. Mindenekelőtt anyagi eszközök felhozása. Összesen 15 000 fontos bűzsével akarunk dolgozni ezt az összeget a feladatok hatalmas dimenzióhoz képest bagateltnak kell tekintenünk. Hiszen a Harmadik Birodalom ennek ezerszeresét költi antiszemita propa-

gandára. Azonkívül megfelelő emberekben is hiányunk van. Kevesen vagyunk. És nem akarok szerénytelennek látszani, de sokszor egyedül az én vállaimon nyugsznak olyan fontos események, amelyeket más népnél egész kormányok döntenek csak el. De reméljük, hogy ezen a téren javulni fog a helyzet és nemsokára megfelelő apparátus fog rendelkezésünkre állni Genfben. *A Zsidó Világkongresszusnak már ma is nagy súlya van és nagyon komolyan veszik a mértékadó kormánykörökben és a genfi aeropag előtt is. Sokszor több súlya van, mint államoknak, amelyeknek hadseregük van, s nagy apparátussal dolgozik propagandájuk.*

Elnök urtól még egy kérdést. Mint a Jewish Agency genfi delegátusának, mi a véleménye, a királyi bizottság Palesztina munkájáról?

— A királyi bizottság munkája még a kezdet kezdetén áll.

Akármi is dönt, még ott van az angol parlament, a lordok háza, ott van az angol király és még sok-sok fórum... A királyi bizottság munkáját bizonyára teljesen partatlanul fogja végezni, ami el is várható az ilyen testülettől. Legfőbb feladata az anyaggyűjtés és véleményezés, de ez még korántsem a „döntést“ jelenti. Nagyon nagy feladatok várnak még reánk, nem könnyű a helyzetünk. De hiszünk, hogy sikerülni fog Palesztina kapuit nyitva tartani, mert soha olya szükségünk nem volt még a palesztinai immigrációra mint épen napjainkban.

Nyugodt temperamentummal, mondhatjuk „diplomata“ modorral mondotta el mindazokat a sorsdöntő jelentőségű kijelentéseket, amelyek a mai zsidóság legégetőbb problémái. Nahum Goldman *otthon van*, a zsidó problémákban. Nem nézője, hanem „színpadi“ szereplője a világeseményeknek. Sőt annál is több. Szerzője sok sok nagyfontosságú és jelentőségű zsidó megmozdulásnak. Egy szóval: a jelenkori zsidóság „külügyminisztere“, vagy még szabatosabban: genfi nagykövete. Egy tizenhatmillió népnépkövete, akit komolyan vesznek a világ diplomáciai köreiből.

A szálloda halljában főradán nyújtja kezét. Nemsokára tovább utazik. Hívja a kötelesség. Hívják a gigászi feladatok. Az az érzésünk, hogy Dr. Nahum Goldman nagykövete — meg is felel feladatainak.

L. Z.

Az apának amputálták a lábát és mankón jár, az anya meghalt és a hideg lakásban, éhesen sir nyolc apró gyerek

Egy sorsüldözött családapa fordult hozzánk a napokban, azzal a kéréssel, hogy támogatásunk kérését, az ardeali zsidó közvéleményt. Tasnádról jött a panaszos levél, *Weisz Ignác* írja, aki bevezetőjébe azt írja, hogy *Tovie Maier* volt sátmari metsző fia és nagybátyja volt a híres bodrogkeresztúri caddik. *Weisz Ignác* nak amputálták egyik lábát és most mankón vonszolja magát. Felesége, aki nyolc gyermekei hozta a világra, néhány héttel ezelőtt elhunyt az oradeai zsidó kórházban, írtahagyva nyolc támogatásra szorult gyermeket. Amint a szerencsétlen ember írja: itt a tél, nincs tüzelője, nincs mit egyenek a gyerekek és kéri a zsidó közvéleményt, hogy küldjenek pénzből, vagy természetbeni adományokat címére: *Weisz Ignác* Tasnad (Lapunk is készséggel közvetíti az adományokat és nyugtázza a lap hasábjain).

Megjegyezzük még, hogy levelét aláírta és igazolta a tasnadi íróbbi ur, és az oradeai Zsidó Kórház is ugyhogy az abban foglaltak természetesen és — sajnos — mindenben felel a szomorú valóságot.

Dr. Nahum Goldmannak, a Jewish Agency megbízottjának diadalutja Jugoszláviában és Romániában

A jugoszláviai út

Nahum Goldman dr., aki a Jewish Agencyt képviseli a Népszövetség előtt és a cionista executive tanja, Jugoszláviában nagyszerű előadásokat tartott, az ország különböző nagyvárosaiban. Utja során Subotica-ra is elérkezett, ahol a Ostriáról ment a suboticei zsidóság impozáns kéretek között fogadta az illusztris zsidó államférfiut. Egy köldökös utazott elébe Zomborig, a szabadkai állomáson pedig kétszázfőnyi tömeg fogadta, amelynek élén dr. Gerson József főrabbi hébernyelű beszéddel üdvözölte a zsidó államférfiut. Goldman dr. ezután dr. Kalmar Elemér hitközségi elnök és dr. Diamant Ernő társaságában szállására hajtott.

A Városi Színház termében tartotta meg szűkített ház előtt előadását. 6-700 főnyi tömeg hallgatta végig az illusztris előadót. Brody Mihály cionista szervezeti elnök szerb és németnyelvű beszédben üdvözölte Dr. Nahum Goldmant. Utána másfél órási beszédben válaszolt a világhírű előadó a zsidóság jelenlegi galufi és ereci helyzetét. Előbb francia nyelven mondott néhány szót, utána németül beszélt.

Négy tényező alakít hatást a zsidóság sorsára. A monda árus hatalom, a Népszövetség, az arabság és maga a zsidóság. Minden ország elutasítja a fent gondolatot, hogy nagyobb tömegben fogadjon be zsidókat. E-ért csakis a Balfour deklaráció biztosított jogot kell kiszélesíteni. Az angoloknak is rendkívül nagy érdekük fűződik Palesztinához. Ez soha sem derült ki ilyen élesen, mint éppen a jelenlegi konstellációban. Az angol parlament lefolyt Palesztinavita bizonyította, hogy az egész angol közvélemény egységes abban, hogy Palesztinát illetőleg respektálni kell a zsidóság jogait és a vállalt kötelezettséget, ha nem is tud olyan méretekben befogadni zsidó tömegeket (az angolok szerint), ahogy azt a zsidóság tragikus világhelyzete megkövetelné. Nagybritanniát eleget fog mindég tenni vállalt kötelezettségének.

A Népszövetség, ha most sok oldalról veszélyeztetve is van léte, azért mindentör garancia lesz támogatása arranézve, hogy a mandátumot Anglia be fogja tartani. A harmadik tényező az arabság. A zsidónép mindenkor a legmesszebbmenőben biztonítani akarja az angol benszülött lakosság fogait, de ez nem jelent azt, mintha a szélsőséges arab nacionalizmus előtt térden hajtanának. Ne feledjük, — mondotta Goldman — hogy az angol csapatok, a zsidó légióval együtt hódították meg Palesztinát s nem az araboktól, hanem a törököktől. Az arabok ehez semmi sem járultak hozzá, amint hogy nem dolgoztak sem gazdaságilag sem kulturális szempontból az ország érdekében annyit mint a zsidóság. A zsidóság tisztában van ezzel, hogy még sokat kell harcoljon jogaik biztosítása érdekében. Ha pedig a zsidóság minden tekintetben részen lesz és megteszi majd kötelezettségét, akkor bizonyos, hogy célját el is éri.

A nagyszerű előadást hatalmas tapsvihár követte. A kiváló politikust sokáig ünnepelték. Közben a gyűlésen jelen voltak: Krsztmanovits Mihály rendőr főnök, Krsztelán Miklóskó ikus, Sostarec Ferenc evangélikus lelkész, Ráibis Nenád a Sokol elnöke.

Előadás után a zsidó kulturházban volt estély, amelyen dr. Schweiger Mose, tartott sikertelt heber beszédet.

Másnap dr. Nahum Goldman Beogradba utazott, ahol kihallgatáson jelent meg Sztójadinovits Milán miniszterelnöknek.

A romániai út

Jugoszláviából Romániába jött Nahum Goldman. Első városa, ahol a zsidósághoz szólott, Oradea volt. Szombaton, november 28-án este a Kereskedelmi Csarnokban szűkített széksorok előtt nyitotta meg a gyűlést Dr. Kepes Miklós ügyvéd. Bevezetője után Nahum Goldman dr. lépett az előadói emel-

vényre és másfélórás hatalmas beszédben válaszolt a zsidóság jelenlegi helyzetét. Este bankett volt és vasárnap hajnalban már tovább is utazott Cluj-a.

Vasárnap délelőtt a Capitol-mozgóban nyolcszáz főnyi tömeg előtt beszélt. Az emelvényen Dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Párt elnöke, Dr. Fischer József és Dr. Hamburg József, valamint Dr. Löwenstein Lajos (Târgu Mures) foglaltak helyet.

Dr. Fischer Tivadar emelkedett szólásra és román nyelven méltatta a december 1 ének, az egyesülés ünnepének jelentőségét. Majd németül folytatta beszédét, amelyben üdvözölte az illusztris vendéget, aki jelenleg a zsidó nép külügyminisztere.

E után Dr. Nahum Goldman mestert szónoklata következett, amely valósággal lenyűgözte a nagyszámu hallgatóságot. Tombozó tapsvihár fogadta a ragyogó szónoklatot, amely a zsidó nép egész jelenkori problémáit felölelte.

Dr. Kertész Jenő méltatta ezután Goldmant, majd Dr. Fischer József szavával ért véget a nagyszerű miting.

Vasárnap délután négy órakor a világkongresszus transylvanial képviselői ültek össze értekezletre, amelyen dr. Hamburg József elnököl. Este nagyszerű bankett volt a Salom klubban, amelyen az első pohárköszönőt Dr. Weisz Sándor tartotta a Salom klub nevében. Dr. Fischer József az anyagi alapok felfrószerül beszélt, amelyre a zsidó Világkongresszusnak olvarnira szüksége van.

Nagy szimpátiát keltett mindenütt Dr. Markus Krämer, aki kíséri Goldmant és általános figyelmet érdemelnek okos és szellemes szavai. Clujról Bucurestibe utazott dr. Nahum Goldman.

KÖZÉLET

Timisoarai zsidó közélet

A „Hazamir” zsidó delegát, melynek neve már az országhatárokon túl is ismerős, az elmúlt héten tartotta meg élénk érdeklődés mellett IV-ik rendes közgyűlését. Fischer Samu karnagy vezetésével a dalárda nyitotta meg a közgyűlést, majd Nyiri Jenő vezérigazgató, hitközségi elnök és a Hazamir elnöke üdvözli emelkedett szavakkal a megjelenteket. Sió Imre főtitkár részletes jelentést terjesztett be a dalárda működéséről. A jelentés külön megemlékezik Kaufheil Ernő jeles munkájáról. Eután Kaufheil Géza pénztári és Rosenthal Gyula ellenőri jelentése következtek. A megválasztások során az alábbi listát egyhangulag fogadta el a közgyűlés:

Elnök Nyiri Jenő, társelnökök Relchenbach József, Gausfreund Emil, ügyvezető alelnök Dr. Casler Jenő, alelnökök Weisz Antal, Pollák Károly, Hammer Jenő, dr. Deutsch Pál, karnagy Fischer Samu, főtitkár Sió Imre, titkárok Wartenfeld Oszkár, Bergmann Pál, jegyző Edlitz Jenő főpénztáros Kaufheil Géza, pénztárosok Fodor Gyula, Ungár Sándor, ellenőrök Schneider Károly, Blau Sándor, kultur- és sajtóügyi feladatok Kaufheil Ernő, ügyészek dr. Wiener Mór, dr. Rosenberg Oszkár, háznagy Gaisler László dalárdaelnök Raducziner Bernát, könyvtárosok Hörer István, Zähler Arnold, zászlóviszték Dénes Ernő, Raducziner Bernát, Klein Jakob, egyesületi orvosok dr. Brisker Edekel, dr. Brück Pál, dr. Deutsch Pál.

Választmányi tagok: Berger Arnold, Biwas Israel, Böhm Albert, Belgrader Sándor, Brauch Bruno, Drechsler Gyula, Freund Leó, Fuchs Lajosné, dr. Fodor Sándor, László, Goldstein Sándor, Grünberger Lipót, Kácz Salamon, Kepecs Oszkár, Kohn Sándor, Kohn Hugó, Kardos Vilmos, Kohn Mihály, Kugel

Béla, Jakobovits Imre, Lehrer József, Lieber Lajos, dr. Löfler Géza, Mannheim Lajos, Morvai Jenő, dr. Nobel Sándor, Löbl Lajos, Omer József, Österreicher Ignác, dr. Pap László, dr. Polláczek Ármán, Pollák Henrik, Rosenthal Gyula, Rosenfeld Sándor, dr. Rosenthal Mór, dr. Rosenthal Pál, Róth Andor, Róth Sándor, Rubinstein Zsigmond, Rottenstein Jean, Salamon László, Spira Jenőné, Schatz Miksa, Székely Béla, Teszler Izidor, Vermes Ernő, Waechter Ede, dr. Weisz Arthur Weisz Jenő, Weisz Tibor, Weiszberger Lipót.

A választás után Nyiri Jenő meghatározó szavakkal mond köszönetet a bizalomért és berekeszti a közgyűlést.

A timisoarai Zsidó Kulturothon dr. Löfler Géza hitközségi elnök vezetésével tartotta meg évi közgyűlését. A közgyűlés Nyiri Jenőt választotta meg a Kulturothon elnökéül, míg társelnökök dr. Löfler Géza és dr. Weisz Arthur lettek. Ügyvezető elnök: Drechsler Gyula, pénztáros Pollák Károly, ellenőrök Vermes Ernő és Friedmann Ferenc. Munkabizottság: Grünberger Lajos, Kugel Béla, Kertész Pál, Keller Vera, dr. Roth Dezsőné, Pető Tibor, dr. Rosenthal Pál, Reller Ernő és Türkl Alfred.

A timisoarai izr. hitközség példaadó határozatokat hozott Nyiri Jenő elnök vezetésével megtartott évi közgyűlésén. A közgyűlés foglalkozott a palesztinai eseményekkel, a bicaron akció jelentőségével, megemlékezett Dizengoff elhunytáról és elhalárolta, hogy a képviselőtestület havonkénti összejövetelein a palesztinai eseményekről állandó referátumot fogadjon tartani. — A Nyiri Jenő vezetése alatt álló hitközség ezzel a közgyűléssel is bizonyosságot tett arról, hogy hívatása magaslatán áll nemcsak helyi vonatkozásban, de a zsidó történelem nagy átalakulásából is kiveszi részét.

Jugoszláviai orthodoxia köréből.

Subotica-ról jelentik: A népjóléti miniszterium az ipari üzemek és kereskedelmi vállalatok munkaidéjét napi 8, azaz heti 48 órában állapította meg. A központi iroda felterjesztésére a miniszterium a szombattartó cégeknek megengedte, hogy a heti 48 órai munkaidőt beoszthassák a hét 5 napjára, anélkül, hogy az túlórázásnak számítana. — Zomborban a kis orth. hitközség szép fejlődésnek indult. Saját székházat vásároltak, amelyben templom, mikvó, Talmudióra stb. intézmények nyernek elhelyezést.

— Nagyszabású műsoros teaest a sighetli Nasé és Ceiroi-Mizrachinál. Vasárnap tartotta meg a sighetli Nasé és Ceiroi Mizrachi szervezői műsoros teaestélyét. Az estélyt, amelyen több mint 300 hölgy vett részt Klein Martonné, a Nasé-Mizrachi elnöke nyitotta meg, majd Perl Debora, a BHH exekutívjének tagja, a Ceiroi és Bné Akiba vezetője, tartott nagyszabású előadást, kérve a hölgyeket, hogy intenzíven kapcsolódjanak be a palesztinai vallásos építómunkába. A Bné Akiba kórusa elénekelt a Jad Achim héber dalt. Tebák Lea egy monologgal aratott nagy tetszést. Hat kis akibánus sikerült tornamutatóval, héber szavalt, valamint a Bné Akiba énekkórusa szórakoztatták a közönséget az estély folyamán. Israel Albert, a BHH exekutívjének elnöke beszédet tartott a zsidónői feladatairól, valamint a most Palesztinában létesített mezőgazdasági leányfarm támogatásának fontosságáról. Az estély nagy erkölcsi sikere mellett több mint 5000 lelt eredményezett a palesztinai vallásos mezőgazdasági leányfarm (Mesek Hapoaioth) javára. Az estélyen az összes Zeiroiok közreműködtek.

A temesvári Mizrachi és Brit Hanoar sel Hamizrachi 10. évi közgyűlését nagyszámu közönség előtt tartotta meg. A közgyűlés a következő előjáróságot választotta: Elnökök Eppler Jakob, Schnitzler Henrik, Grünberger Izidor, főtitkár Stern József. Választmány: Rubin Sándor, Feuerwerker Chaim, Kaufheil Ernő, Weisz Oszkár, Grünberger Eliezer, Fried Ignác, Teszler Izidor, Gosz Siml K. K. L. biztos Rubin Jenő, Tora vaavoda biztos Stern Mihály, Bné Akiba vezető Gafni.

Hétről-hétre

Telaviv. El Kassab sejk, Ibn Saud király megbízottja Jeruzsálembé érkezett, ahol az arab vezetőikkel tárgyal. — A felebbezési bíróság elutasította a három arab kegyelmi kérvényét, akiket halálra ítélték. — Ramat Ganban meghalt Zelman Epstein ismert író, aki Slomo Ha-Aikusai néven írt. — Egy nyolc tagból álló arab terrorbanda megátadta Beit Degan mellett ültetvényt, amely egy arab ház körül terül el. Egy nyolc éves arab gyerek alarmozta a környéket, mire az arabok agyonlőtték a gyereket. — Tel Litvinskyben három fegyveres arab megátadott egy arab őrt, akitől elrabolták pénzét. — Kirjat Chaim mellett egy új elővárost kezdett építeni a Bayside Land Corporation Ltd. A korporáció minden városrendezési munkálatait is keresztülvizsgálja. — A palesztinai kormány elhatározta, hogy azokon a területeken, ahol katasztrófálisan rossz a termés a szükségben levő parázatok között 34 000 font értékben kölcsönöket nyújt. — Palesztinai, iraki, egyiptomi utlevéllel rendelkezők részére Cyprus szigetére való beutazásnál újabban nem kell vízum. — Egy Perzsiából származó zsidó 31 juhval megérkezett Palesztinába, ahol Atuleh mellett karakül-juhok tenyésztését kezdi meg. — A „Pelesztin” szerint számos arab kereskedő Egyiptomba utazott, hogy ott szorosabb kereskedelmi kapcsolatokat létesítsen ottani gyárakkal és kereskedőkkel.

Lissabon. A portugál kormány a Sao Tiago da Espada, legmagasabb portugál rendjelet adományozta William Qualidnak, aki a párisi egyetem jogifakultásának professzora, és az Alliance Israélite Universelle alelnöke. A lissaboni technikai főiskola is díszdoktorátust adományozott Qualidnak.

Berlin. A napokban eltávolították a lípcsei zene-konzervatórium előtti álló híres komponistának Felix Mendelssohn Bartholdynak szobrát. Mendelssohn volt a lípcsei zene-konzervatórium alapítója. — Az eltávolítást erős laptaadások előzték meg, amelyek követelték az emlékmű eltávolítását. Valószínűleg a Zsidó Kultúrmozgásnak adják át a szobrot.

Wien. Egon Weiner zsidó szobrászművész elkészítette Mussolini hatalmas szobrát amelyet a fascizmus megalapításának évfordulóján Wienben is lepleztek. Ezen az ünnepségen résztvevett Ciano grófnő is, Mussolini leánya, aki elragadtatással nyilatkozott a szoborról és a Duce megbízásából meghívta a művészt, hogy legyen néhány napig vendégük Rómában.

Athén. A berlini Charité kórház rákkutató intézetének volt vezetője, aki 1933-ban Belgrádba ment, most meghívást kapott a görög kormánytól, hogy legyen vezetője az athéni rákkutató intézetnek.

Wien. A bécsi kémiai laboratórium első asszisztense, Dr. Philip Gross meghívást kapott a török kormánytól, hogy legyen az istambuli egyetem professzora, ahol a fiziko-kémiai előadója lesz.

Karlsruhe. 212 zsidó gyermek van a 14 878 iskolai ifjú között, akiknek egy hatosztályos iskolát állítottak fel, ahol zsidó tanítókat alkalmaztak. Vegyes házasságból származó gyermekeket nem vesznek fel.

New York. A new-yorki „Sun” című lap közli Weizman nagy beszédét, amelyben a királybizottság munkájával kapcsolatosan nyilatkozott.

Jeruzsálem. Eddig nem erősített jelentések szerint a főkormányzó rövidesen Londonban utazik szabadságra. — Louis D. Brandeis 80-ik születésnapja alkalmából Tel-Aviv díszpolgára lett. — Jicchak Grünbaum, az executive tagja Lengyelországból Palesztinába érkezett. — A jeruzsálemi mufti egyiptomi bizalmija kijelentette, hogy az angol kormány nyomására, megszünteti Egyiptomban a propagandát a palesztinai arabok érdekében mert azt az egyiptomi kormány sem tűri tovább. — Egy arab motorcsónakban, a tel-avivi kikötő mellett 20 bombát találtak. — A muftihoz közelálló körök szerint, köriratot küldtek az iskolai tanítóknak és lelkészeknek, amelyben felvették őket, hogy csináljanak propagandát a zsidó árúk ellen, a hívek és iskolai ifluság körében. — A transzjordániai törvényhozó tanács rendeletet adott ki, amely szerint minden szervezetet feloszlattak, amennyiben újabb zavargások törnek ki Palesztinában. — A gazai kikötőmunkások és csónakosok memorandumot adtak át a főkormányzónak, amelyben azt kérik, hogy Gazát építsék ki kikötőnek. A főkormányzó jóakarattal biztosította a küldöttséget. — A hatóságok megengedték, hogy tel-avivi kikötőben bármilyen árut kirakodhatnak. — A tel-avivi kikötőben egy 14 000 kilogrammos emelődarut állítottak fel. Az új emelődaru magassága 15 méter. — Az „Al Siassa” és „Al Mizri” egyiptomi arab lapok palesztinai terjesztését egy hétre felfüggesztették. — A tel-avivi tanácsülésen Rokeach kijelentette, hogy kinevezését elfogadja. A munkás-delegátusok és Félix Rosenblüth, valamint a legálisan megválasztott polgármester R. Chelouche tiltakoztak Rokeach ellen. Indítványt tettek, amely szerint anyagi kérdésekben nem díszponálhat Rokeach és a kikötői munkálatoznál sem hallhatja szavát. Ezt az indítványt a legközelebbi ülésen fogják tárgyalni.

Páris. Az uruguayi parlament elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely szerint olyan nyelveken, amelyeken nem oktatnak az iskolákban nem lehet hirdeményeket kiadni, rádióbeszédet tartani. Erzéken érinti ez a rendelkezés a jidísnelyűeket akik így nem tudnak érvényesülni, mert az egyetlen nyelv ez, amelyet nem tanítanak.

Kaunas. A litván zsidóság konferenciára gyűlt össze, amelyen 150 delegátus vett részt. Ezen a konferencián megkezdtek a Mifal Bizzaron akciót. Beszédet tartott Dr. N. M. Geiber, mint a Jewish Agency megbízottja. Előköltök: Dr. Gregory Wolff és Dr. Garfunkel.

Az 50 éves salonta-i zsidó templom

A salontal occidentális rítusu Izr. hitközség nov. 22-én ünnepelte meg fényes külső ségek között templomának ötven év előtti történeti építését. Az ünnepségen megjelentek a különböző felekezetek lelkészei és vezetői, a hadsereg hűbőlsége, a városi és megyei hatóság képviselői. A virágokkal gyönyörűen felszított templomba dr. Nébel Á. fő rabbi vezetésével az előjáróság bevonul és ezzel kezdetét veszi az ünnepi istentisztelet. A műsorban megszervezett énekhar a román nemzeti himnuszt énekelte. A himnusz elhangzása után Dettel Jakob főkantor lép az oltár elé és felszendül a Mó Tovu gyönyörű melódiája. A templom erkélyéről az énekhar Tordai Ferenc vezényletével harmónikusan kíséri a kántor egyházi énekszámát. Ezután dr. Nébel Á. főrabbi lép a szószékre és magasszónyolású beszédben mondja el a templom építésének történetét és kifejti, mit jelent a templom az emberiség erkölcsi és vallási életében. A beszéd volósággal frappozta és lenyűgözte az egész templomi gyülekezetet. Végül a templomi istentisztelet az énekhar által előadott zsidó himnusz hangjaival véget ér. Az istentisztelet végeztével a hitközség vezetői és az egyházak lelkészei, a hadsereg képviselői, valamint a város és járás kiküldöttel, az iskolák képviselői a tanácssterembe vonulnak át. A díszközgyűlést id. Eilmann János hitközségi elnök nyitotta meg szép beszéd kíséretében, majd a megjelent vendégek üdvözlése után a díszközgyűlés hódoló táviratot küldött Ötletsege Károly királynak és lamandik utas-miniszternek. Ezután Weinberger Béla hitközségi titkár román nyelvi beszédben emlékezett meg a templomépítőről. Majd Hoffmann Lajos ny. ig. tanító olvasta fel a salontal zsidó templom építésének történetét, aki ötven évvel ezelőtt, mint a hitközség fia, alig 20 éves tanítója szintén részt vett a templomépítés munkájában. Az elhangzott beszéd után Lărgeanu Livius görögkeleti lelkész mondott köszönetet az 50 éves templom fennállására. A főbbi egyházak lelkészei: Nistor Josif görögkatolikus, Babator Aladár római katolikus esperes és Ardal Aladár református esperes üdvözlötték meleg szavakban az ünnepző zsidó hitközséget. A város nevében Balog György vezértitkár, a járási hivatalok képviselőjében dr. Roitl Mihály szolgabíró, a Transilvaniai Orsz. Izraelita Iroda nevében pedig dr. Kabos Béla szövetségi alnök járultak hozzá az üdvözlésekhez. Az üdvözlésekre id. Eilmann János hitközségi elnök válaszként és mondott köszönetet, majd S. Ékel Zoltán alelnök lelkes szavakkal zárta be a díszközgyűlést. Este 120 terítékes bankett volt. Az elismerés hangján kell megemlékeznünk az ünnep rendezőségéről, melyből dr. Nébel Á. főrabbi és id. Eilmann János elnök irányítása mellett tevékeny részt vett Weinberger Béla hitközségi titkár. Az énekhar betanításának nehéz munkájáért Tordai Ferenc igazgatótanács, a d. lárda kitünő karmesterét illeti meg a legnagyobb elismerés. Végül a templom díszítése, mely bensőséges hangulatot kellett, Ornstein Márton érdeme. (W. B.)

Zsidó humor

GRÜN BÜNTETÉSE

— Hailottad mi történt Grünnel?
— Nem én! Mi van vele?!
— Megverle az anórást, mire megbüntették ötven leire és kivették rá ötszáz leigalmi adót...

MAN HAT UNS GEMASZERT

Két hírsorsos olvassa az újságot és a hirdetések között látják, hogy egy nagy cég „Liberalgesinnte Vertreter”-eket keres.

Azt mondja egyik a másiknak: Mi az, hogy „liberalgesinnt”? Valószínűleg azt tartják mondani, hogy „liberal gesinnt” (mindenütt egészséges) csak az „L” betű sajtóhiba.

— Tudod mit — mondja Chaim Jankelnek, Ich bin „liberal gesinnt” — ajánlkozom. Jankel viszont kijelenti, hogy ő is megy, csak hogy egy kis aranyere van.

— Aranyér? — az nem belecsóg, az nekem is van, — menjünk együtt. El is mennek és megteszik ajánlatukat. A főnök örömmel fogadja őket és kérli:

— Von wo sind die Herren?

— Von Chusztl...

— Was gibts neues dort unten?

Ijedten néz Chaim Jankelre és azt sugja fülébe:

— Kümm Jankel, man hat uns gemaszert...

A DVINSZKI SZIVE.

Rabbi Méir, a dvinszki cadik minden csütörtökön segélyeket osztott ki szombatra. A szegények közé tartozott egy asszony, akinek férje egész nap a bészhamidrosban tanult és gyermekei a chaberbe jártak. Egy péntek reggel beront a Rebcezen a cadik tanulószozájába és azt mondja:

— Most jövök a piacra, én alkudtam a vásáron egy tyukra, de akkor jött Gittel, akinek éppen tegnap adtál adományt és az első szóra megvásárolta előlem.

Erre a cadik azt mondta:

— Igazán sajnálom, hogy nem tudtam, hogy a szegény asszonynak szombatra tyukra is van szüksége, mert ha ezt tudtam volna, akkor egy rubellel többet adtam volna neked.

FERENC JÓZSEF ÉS SIMAJN SZAJFER FŐRABBI

Ferenc József valahányszor meglátogatta Krakót, megnézte a zsinagógát ahol nagy képe állott az előcsarnokban. Az egyik látogatása alkalmából a hitközségi vezetőség megdöbbenve veszi észre hogy a nagy kép eltűnt nyilván a zsidókat akarta zavarba hozni a durva csínytevés. A császár jól ismerte a templomot és feltűnt neki a falon az üres hely. Meg is kérdezte a környezetében lévőket, hova tűnt a képe? Ebben a kínos szituációban lélekjelentéssel R. Simajn Szajfer főrabbi a következő módon mentette meg a helyzetet:

— Felséges uram, a zsidók naponként egy szimbólumot (ifilín) vesznek fel, amivel a királyok királyának hódolnak, ünnepeken azonban fölöslegesnek tartjuk ezt a szimbólumot, mert Isten az ünnepi hangulatban ugys közel van hozzánk. Amikor most Felségedet, az égi hatalom visszfényét érezhetjük, akkor egy vászonra festett kép csak gyengítése volna a mi közvellen ünnepi hangulatunknak.

A magyarázat rendkívül tetszett a királynak.

GYORS AGGÓDÁS

Szloninban híres volt éles elméjéről Reb Elsele. Egész nap csak tanult, vagy jótékonyági ügyekkel foglalkozott és feleségére hagyta a házról és gyermekekről való gondoskodást. Emlát egyszer szemrehányást tett neki. Mire ő nevetve válaszolt:

— Ugy hívnak engem: „Charef”. Ez azt jelenti, olyan ember, aki pár perc alatt megérti azt ami fölött mások heteken át törik a fejüket. Ugy van nálam a gondolat. Én pár perc alatt átgondolom a gondolat, amelyek másokat, napotig foglalkoztatnak...

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,
ha
"Raso-Pastá"-t
használ!
Gyártja:
Ioan Breckner S. A.
Alba Iulia.

